

F 5047

Ne félj!

Fotó: Sass Ákos

Az oktatók véleményezéséről

A KISZ-bizottságon tengernyi munka közepette sikerült elcsípnem Fejes Sanyit (II. év) és megkérni, hogy meséljen valamint az oktató véleményezés állásáról.

Hogy kezdődött el ez a munka?

— Tavaly ősszel merült fel az oktatók hallgatók általi véleményezésének szükségessége. Akkor ezt egy kb. 10 fős első éves KISZ-alapszervezet vállalta el és én lettem a téma felelőse. Az alapötlet már megvolt, csak megfelelő formába kellett önteni, úgy, hogy a számítógépes feldolgozás is lehetséges legyen.

Hogyan kezdődött el az érdemi munka?

— Először összeállítottunk egy kérdőívet, majd elküldtük az illetékes tanszékhez véleményezésre (évfolyamonként és csoportonként három szemmináriumi tárgyat és szeminariumvezetőt kívántunk a felmérésbe bevonn). Valamennyi tanszék elől választ is érkezett, amelyben felhívták a figyelmünket az általuk felfedezett hibákra. Így többszöri igazítással született meg a kérdőív végső formája. A külker tanszéktől egy kérdőív mintát is kaptunk az Indiana egyetem hasonló vizsgálatáról, a statisztika tanszék pedig sokat segített az eredménytáblák összeállításában.

Milyen problémákkal kellett elsősorban megküzdeni?

— A legnagyobb gondot az jelentette, hogy kellő mennyiségű, de még feldolgozható információt szerezzünk. Ehhez meg kellett egyeznünk abban, hogy mely tárgyak kerüljenek bele a vizsgálatba, ki kellett dolgozni a kérdőívet, és közben a tartalmat a szervezési lehetőségekhez is igazítani kellett.

M. G.

Mit szölkétek ahhoz, hogy egyáltalán beindult az „oktató véleményezés”?

— A vélemények csak kevésbé tértek el, a többség egyetértett velem, és konkrét javaslatokkal segítette a munkát. Meglátszott, hogy komolyan vesznek minket, és segíteni akarnak.

Hogy halad a tulajdonképpen munka?

— Nagyon lassan. A kérdőíveket a kiosztás után gyorsan visszakaptuk, de a munka neheze csak akkor következett.

Mi lesz a számítógépes feldolgozás további sorsa?

— Először a KISZ-bizottság elé fog kerülni az anyag, és annak véleményével ellátva majd a tanszékek is megkapják az összesítéseket. Előreláthatóan az oktatáspolitikai munkabizottság és az egyetemi tanács is tárgyalni fogja. A végső eredményeket pedig valamilyen formában lehet, hogy nyilvánosságra fogjuk hozni, de addig kintartunk a legteljesebb titkosság mellett.

náitunk, és így már csak kb. 500 kártyát kell lyukasztanunk, amelyekből azután a gép súlyozott átlagot számol majd. Az igazi következtetéseket csak abból lehet majd levonni. (A programot egyébként egy akkori első éves írta hozzá.)

Mikor fog elkészülni az eredmény?

— Eredetileg úgy volt, hogy már május végére lefut számítógépen is, de nem győztük a munkát. Így eltolódott őszre a befejezése, ami kb. 2-3 hét múlva várható.

Mi lesz a számítógépes feldolgozás további sorsa?

— Először a KISZ-bizottság elé fog kerülni az anyag, és annak véleményével ellátva majd a tanszékek is megkapják az összesítéseket. Előreláthatóan az oktatáspolitikai munkabizottság és az egyetemi tanács is tárgyalni fogja. A végső eredményeket pedig valamilyen formában lehet, hogy nyilvánosságra fogjuk hozni, de addig kintartunk a legteljesebb titkosság mellett.

Milyen következtetést tudnát levonni a felmérésről?

— Az egyik az, hogy ennek a munkának csak akkor van igazán értelme, ha évről évre megismétlik. Egyetlen évfolyam véleménye nem lehet döntő egy tanárra nézve, úgy viszont több év eredményeit lehetne összevetni. És mindjárt ebből ered a másik; valószínűleg le kell egyszerűsíteni a feldolgozást, mert ez egyszerűen embertelenül sok munka volt.

Az már most is világos, hogy a hallgatók komolyan vették a feladatukat, egy-egy kérdésnél általában kicsi a szórás, így valószínűleg reális eredményt kapunk. De akármilyen fog kiderülni, a célunk természetesen az, hogy segítsünk munkájuk értékelésénél a tanszéknek, hogy könyvében kiderüljön, ki az, akinek a tevékenységével problémák vannak, és ki az, aki érdemest érdemel.

Szekely Andrea

Lesz Poltár

A nagy hagyományok után — úgy tűnik — folytatódik a POLTÁR vitaestsorozata.

Kezdetben volt a POLVAX. Olyan időkéltünk, amikor égetően kellett egy hely, ahol a tájékozódás szándékával szászak és szászak zsúfolódtak össze hétről hétre. Tudósok, nagy- és háttérpolitikusok mérköztek a tömeggel. Mert az „egyetemista nép” nemcsak kérdezett; vetékedett, érvelt, cáfolta, befolyásolta, támogatta vagy éppen kínos helyzetbe hozta az est vendégeit. Néha diszsonáns hangok, vitára ingerlő vélekedések, szélsőséges álláspontok is megfigyelhetők voltak. Tudható volt, ki aratott sikert, ki lelt támogatásra; s ki „bukott meg” egy-egy este. Volt, aki fülhábortott, volt, aki megköszönte a találkozás lehetőségét, de nem kért belőle, volt, aki megerősödve távozott a közvetlen demokrácia e szokatlan terepéről. A klubot azóta rekonstruálják, a Polvax utódja, a Poltár a III. előadóba költözött, vezetője a folytonosságot őrző Szentirmai László lett. Nemcsak a direkt tanügyi környezet miatt volt ez mégis más, változott az idők is.

Szentirmai László a legutóbbi tanév végén elbúcsúzott a Poltártól, ezzel egyik pillanatról a másikra nyitotta vált a politikai klub ügye: folytatódik-e egyáltalán, kik csinálják, miről szóljon, milyen formában, Poltár néven, vagy másként.

Spainyol-magyar kerekasztalvita

Nyilvános kerekasztalvita lesz a Nyelvi Intézet színháztermeiben (VIII., Makarenko utca 18/22.) 1984. október 4-én (csütörtökön) 14 órakor. A szinkrontolmácsolással kísért vita témája:

A MODERN ÁLLAM SZEREPE A GAZDASÁBAN.

A vitát dr. Bora Gyula tudományos rektorhelyettes vezeti.

Spainyol résztvevői: Julio Anguita Gonzalez (történelemtanár, a Spainyolországi Kommunista Párt KB tagja, Córdoba polgármestere, a párt jelenleg egyetlen nagyvárosi polgármestere); José Ramón Lasuen (közgazdászprofesszor, a Népi Szövetség országgyűlési képviselője, a párt gazdasági programjának kidolgozója); José Luis Pardos (nemzetközi jogász, a spanyol külügyminisztérium fő-

Végül összejött egy csoport, amelynek vezetője Ferber Katalin, egyetemünk volt hallgatója, a Történettudományi Intézet munkatársa. A társaság szeptember közepi megbeszélésén megállapodott egy programtervezetben, nagyjából fölosztotta tagjai között a tennivalókat. A tervezet alapos vita után alakult ki. Az újat a legjobbnak, ha újítások és öröközések egyaránt szerepelnek a programban, így a törzsközönség sem unatkozik majd, miközben az újak áttekintést kapnak az alapvető témákról.

Ezek után következnek a programtervezet. Problémás gyerekek és felnöttek; A tájékoztatáspolitika; A káderpolitika; Az alkotmánytanács; A közművelődés; Szisztématikus bankok és bankszisztémák; Reform — történelmi körben; Közép-kelet-európai reformtörekvések; Külföldi tőke Magyarországon; Korrupció; Érdekképviseleti szervezetek, mechanizmusok; Fialok társadalmi beilleszkedési zavarai; Csódtörvények, csódeljárások; Hatékonyág kontra szociálpolitika.

A tervezettel kapcsolatos további munkálatok és a viták előkészítése folyamatban vannak az első Poltár valószínűleg október 4-én lesz majd.

Aki bekapcsolódna a szervezésbe, előkészítésbe, Czabán Györgynél jelentkezzen a közművelődési titkárságon.

M. G.

Zsebfesztivál a szakkollégiumban

Több napos fesztiválnak indult. Nagy terveimmel, nagy nevekkel. Aztán a plakátokra már „csak” így került fel: „zsebfesztivál”, s egy hosszú felírára kínált programokat. Szombaton, kora délután szállingózni kezdtek az első érdeklődők. Már túl voltunk a délelőtti nagy sürgős-forgáson. Szinte az egész kollégium megmozdult, hogy kicsinosítsa az eddig helyrehozhatatlannak vélt udvart. Fehér lepedők lógtak az ablakokból, keresztben az udvar fölött; az asztalokból emelt dobogó koncertteremben is megállta volna a helyét, körben a falakon feliratok, „jártuk újra el, hogy semmiről sem tudunk”, s itt voltak az árusok, tűzőmánc gyűrűkkel, bőr karkötőkkel, mindenféle kis agyagfigurákkal, ruhákkal. A tvtvremben fiatal képzőművészek kiállítását hívta a látogatókat,

a folyosón pedig a kollégium életéből elcsúszott képeket nézhettek meg az arra sétálók. Családias hangulat fogadta az egyetem énekkarát, akik ráérezve erre a hangulatra, oldottan, kedvesen és tisztán énekeltek. (Közben kiderült, hogy a szakkollégium eddig mostohán kezelt udvarának kiváló az akusztikája.)

Nem maradt adós a jökedteremtés a Zeneakadémiának ifjú tehetségeiből alakult fúvósötös sem. Frissítő ragtimeot játszottak. Talán a zene csalagotta be az érdeklődőket, de az udvar kezdett kicsire zsugorodni.

A ragtime után táncház verbuválódott, ami sajnos rövid életű volt, mert Szabó István filmje — az Álmodozások kora — véget vetett a táncnak.

A film a ’60-as évek fiatal értelmiségének indulásáról adott képet. (Néha, sajnos,

meg-megszakítva.) Utkereséseikről, álmaikról, ábrándjaikról. A szakkollégium által kiadott filmelőzetesből idéznék, melyben B. Nagy László ír a filmről: „Ott a nosztalgia, ha tetszik, jövő idejű volt, a kulcsmondat, hogy tessék fölébredni”, fanyar figyelmeztésként hangzott, hogy tessék végre a jelenben, a »realitások talaján» élni. De már ebben a filmben is az ábránd volt az igazabb, az őszintebb, s nem a legytintés, hogy ez úgyszólván csak ábránd”.

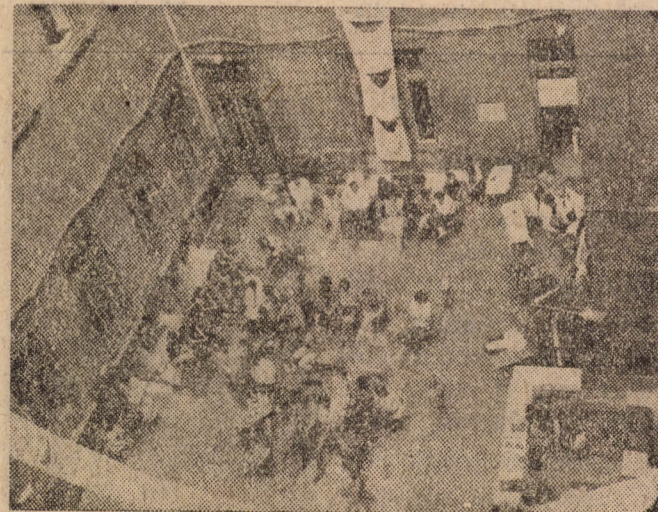
A film ráhangolt minket az elkövetkezendő egy órára. Cseh Tamás új üzenetét, a „Jólátót” hallgattuk, élvezük végig. Szuggesztív előadás módja, titokzatos, sokat rejtő mosolya elragadott, válaszkeresései a mi válaszkeresésünk; a mi nemzedékünké, akiknek feladata lenne a fehér bottal botorkáló ’80-as

években utat találni. S hogy milyen hangulatot teremtettek a dalok? „Csak az vált hallhatóvá, hogy jár, halad a néma léptű idő. Hogy az feszül meg a teremben, az szítal a sötétben mocmanc nélkül figyelő ember köze. Az idő EGY ÚJABB ÉVTIZED...”

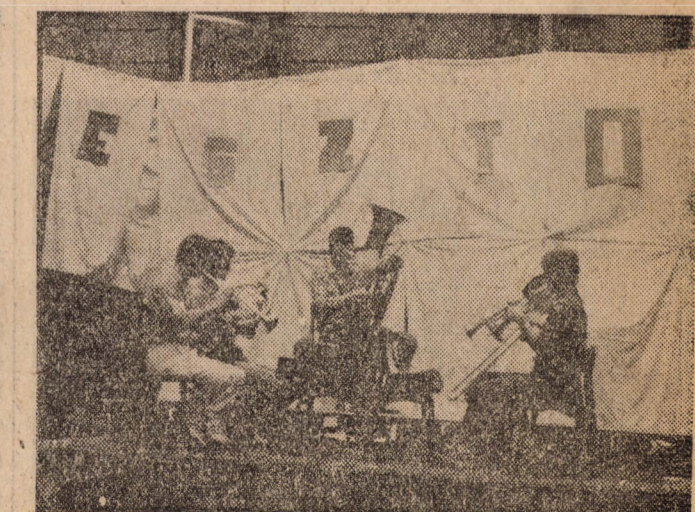
A továbbgondolkodásban egy rövid beszélgetéssel volt segítségünkre Csengey Dénes, a József Attila Kör fiatal frója, akinek könyve jelent meg a Bereményi—Cseh szerzőpáros gondolat- és érzésvilágáról, s ennek háttéréről („...és mi most itt vagyunk”).

A beszélgetés alatt Cseh Tamás csöndben kivette a tokból gitárját, megvárta, míg barátja a mondat végére ér, aztán játszani kezdett: „Kis kacsa fürdik fekete tóban...”. S ezután... ezután hajnalig énekelünk.

Kereki Judit

A Közönség!

A Zeneakadémia ifjú tehetségeinek ragtime-bandje

Elsős hét

Na, mi lesz itt

A vérengző instruktorbüvész

Ez egy vertikális esovar

Cumizik a gólya

Először az almát...

Az elsős közönség

Jót mulattunk

Fotó: Nagy Gábor

KISZ-bizottsági ülés

A szeptember 20-i KISZ-bizottsági ülésen Ferencz Gábor köszöntötte a hosszúra nyúlt nyári szünet után első ízben összeült testület tagjait. Az első napirendi pont keretében véglegesítették az ezévi ülés és munkatervet. Ezután a Ráday klub terveiről tájékoztatta a KISZ-bizottságot Horváth László és Mesterházi Ernő a Ráday klub felelőse, ill. új vezetője. Elmondták, hogy a klub szervezői egyetemista klubot akarnak csinálni, a programok megválogatásával, a szigorú tagsági feltételekkel igyekeznek kiszűrni a klub „lezüllesztésére” hajlamos embereket.

Egy további napirendi pont volt a KISZ-bizottság költségvetési tervezetének megbeszélése, amelynek során a testület tudomásul vette, hogy az idén „hivatalból” szűkebb erőforrások állnak rendelkezésére, ezért szigorúbb gazdálkodást kell folytatnia és mindenféle módon külső erőforrásokat kell feltárnia. A KISZ-bizottság jutalmazáspolitikája volt az ötödik napirendi pont témája. Szó esett többek között az egyetemi pénzeszközök nyilvános demokratikus elosztási formájának szükségességéről, a kitüntetésekkel járó pénzösszegek emelésének lehetőségéről és korlátairól, illetve a jutalmak átadásának méltó formájáról.

Az egyebek között Ferencz Gábor tájékoztatta a testületet, hogy október elsejétől életbe lép a demonstrátori rendszer. A harmadik, negyedik, ötödik és hatodik közötti hallgató nyilvános pályázat elnyerése útján válhat demonstrátorra, egyes tanszékek oktatói és kutatási munkájának részévé. Fizetésük állítólag 1200 forint lesz havonta. Bakacsi Gyula hozzászólása nyomán — aki felsorolta a ré-

tegen érdeklődésre számot tartó problémákat az oktatási reform megvalósításáról a gazdaságirányítás továbbfejlesztéséről —, a testület elbizonytalanodott a Budapesti Universitas Bizottság azon értékelésével kapcsolatban, hogy idén megfelelő fajsúlyú megvitatandó politikai kérdések és megfelelő technikai bázis hiányában nem célszerű egyetemi, főiskolai ifjúsági napokat szervezni. Bakacsi Gyula, Branyiczki Imre, Horváth László és B. Kiss Tamás vállalta, hogy a következő hetekben újra megvizsgálja az egyetemen egy EFIN (vagy ezt helyettesítő rendezvény) politikai, szervezési, személyi stb. feltételeit. Az eredmények tükrében javaslatot terjesztenek a KISZ-bizottság elé. Az egyebek között végzetül egyetemünk KISZ-szervezete és egy finnországi egyetem közti cserekapcsolat zavaros ügye került napirendre. Évekkel ezelőtt egy-két hallgató magánügyévé vált e kapcsolat, amelynek tartalma sportrendezvényeken való kölcsönös részvétel volt. Most a KISZ-bizottság számára is kiderült, hogy ez a KISZ-bizottság és az általa képviselt diákcsoportok háta mögött működő kapcsolat ma is biztosítja a KISZ-en keresztül egy baráti társaságnak a szolgálati utitűrelét finnországi kirándulásukra. A testület B. Kiss Tamás javaslatára felkérte Szilvassy Györgyöt, hogy vizsgálja meg a nemzetközi szakbizottság és vezetőjének tevékenységét e konkrét ügyvel kapcsolatban, illetve felelősségüket a szakbizottság működésének egyéb problémáival (a kapcsolatok számának csökkenése stb.) kapcsolatban, illetve a jövő ülésen tegyen javaslatot a szakbizottság működési elveire, hatáskörére vonatkozóan.

K. S.

Olaszosan

Negyedórás késéssel, de meglehetősen jó részvételi aránnyal indult 17-én a Társadalomelméleti Kollégium gyűlése. A hallgatóság viszonylag szűk rétegét — 70 embert — érintő találkozó azonban talán joggal tart igényt egy kicsit nagyobb nyilvánosságra, hisz egyetemünk egyik legaktívabb diákközösségéről van szó. Hogy ők maguk ezzel az aktivitással nincsenek megelégedve? Sajnos pusztán létük is már a közösségi élet, a közösségi gondolkodás figyelemre méltó megnyilvánulása.

Juhász János megbízott igazgató bevezetőjében jelezte, hogy a kollégiumi vezetőséget sok jogos kritika érte, főleg a tavalyi elsősök részéről, de kérte, hogy a vitát halasszák későbbre.

Elmondta, hogy a tavalyi első fél év soha nem látott nagy sikerű indulása elsősorban a sikeres olvasótáboroknak volt betudható. A második félévet már inkább a lanyhulás, az elméleti érdeklődés jellemezte.

Tamás Tibor a 7 fős jelölőbizottság munkájáról számolt be. Elmondta, hogy a tagsággal előzetes beszélgetést folytattak, amely elsősorban a kollégiummal való kapcsolat tartalmáról és a tisztségviselőkre tett javaslatokról állt. Fő gondként a legtöbb TEK-es a körönkénti elkötelezettséget említette, általában a közösséggel való tartozás érzésének gyengülését, amelyre átmeneti gyógyírként kirándulások szervezését javasolták. Szükségnek találták a tájékoztatás szintjének javítását, a már felvett kolle-

gisták beilleszkedésének segítséget. Következetesebbek kívánának lenni a felvételi rendszerük alapelveinek betartásában.

Bihari Péter személyes jellegű bejelentést tett. Mint-hogy a kollégium alapításától az igazgatói funkciót is ellátta, nagyon szíven viseli a TEK sorsát. Egyéves külföldi munkája, az utána jelentkező sok munkalehetőség a szakmai munka érdekében nem tudja a továbbiakban ezt a tisztséget betölteni.

A választások ezek után következtek. A gyűlés Szalai Zoltánt (III. pü.) választotta titkárnak, a Kollégiumi Bizottságba beválasztotta András Miklóst, Vigh Lászlót, Koskovic Évát és Hoffman Évát. Igazgatóul Juhász Jánost egyhangúan megválasztották. Ezek után két utólagos jelentkezőt tagjaik sorába választottak, egy jelentkezést elutasítottak. A seniori rendszer meghonosítása érdekében szavaztak kissé komplikált módon, hisz a jelöltek a leadott szavazatok 85%-át kellett megszerezni. Ez persze nem sikerült senkinek. Parázs vita alakult ki, hogy talán a százalékos magas, talán nem jókor szavaztak. Egyszóval mindenki látta, hogy a végeredmény nem éppen reális. Dr. Harmath Zsigmond áthidaló javaslata elfogadhatónak bizonyult, a kérdésre februárban visszatérnek, addig is megszavazták, hogy előbbi szavazatuk érvénytelen... amúgy olasz módra.

Merényi Miklós

Nemzetközi győztes

Egyetemünkön nemzetközi női röplabdatorna zajlott CHEMOKOMPLEX KUPA '84 elnevezéssel. Az alábbi végeredmény született: I. Közgáz-Külker. SC, II. POST SV. WIEN, III. BSE, IV. BVSC. Gratulálunk egyetemünk győztes csapatának és sok sikert kívánunk az induló bajnoki szezonban.

Te miért jöttél a Közgázra?

VERA

a veszprémi Lovassy Gimnáziumban végezte tanulmányait.

— Mikor határoztad el, hogy egyetemünkön szeretnél tanulmányaidat folytatni?

— Harmadikban döntöttem el, hogy a Közgázra jövök. Már elsőben matek tagozatra mentem, szerettem a matekot, ment is. Elég jó társaság volt itt. A történelmet a tanárom szerettette meg velem. Folyamatosan láttam az eseményeket velünk, nem a tankönyv szerint tanított.

— Csalóddást okozott volna az, ha nem vesznék fel elsőre?

— Igen, éppen ezért igyekeztem elkerülni ezt azzal, hogy tanulok. Sokakkal beszéltem, akiknek nem sikerült a felvételiük, és szinte egyhangúan mindannyian azt mondták, hogy nagyon nehéz egy év kihagyás után újból a felvételi és lelkileg is összetörni az embert.

— Mit hallottál a Közgázról?

— Az igazat megvallva nem túl sokat. A sulinkból kevesen jöttek ide. Tavaly senki. Egyetlen lehetőségem volt az egyetemről való hírszerzésre a KÖZGAZDÁSZ olvasása. Nagyjából tudom, mi vár rám. Azonban egyes tantárgyak nevei semmit sem mondanak.

ANDREA

a József Attila Gimnáziumban végeztél. Ó az első a megkérdetettek közül, aki nem a Közgázra felvételizett először, de mondja el ezt inkább ő.

— Hova jelentkeztél először?

— A SOTE-ra. Elsősorban szülői hatásra. Gyermekeorvos szerettem volna lenni. Ezt valahogy úgy képzeltem el, hogy bejövök a gyerekek sírva és kijönnek nevetve. Éreztem, hogy nem sikerült úgy a felvételi, ahogy szerettem volna, és nem tudtam, hogy érdemes-e még egy évet rászánni. A sikertelen felvételi után kezdtem el gondolkodni, hogy tulajdonképpen hova is menjek. Számbavettem a szimpatikus egyetemeket. Természetesen a Műszaki Egyetem nem jött számba. Maradt a Jóg és a Közgáz. Végül a Közgáz mellett döntöttem. Ez az egyetem liberálisnak tűnt, nem annyira iskolászerű.

— Melyik felvételit találtad barátságosabbnak?

— A SOTE-n a felvételi túl egzakt volt, ragaszkodtak a tankönyvi szöveghez, szüklátó-

köröséget követeltek. Úgy érzem, hogy nem engem kérdeznek, hanem a tankönyvet. Mint felvételizőt nagyon lenéztek. A Közgázon partnerként kezeltek.

— Miért jöttél végül is erre az egyetemre?

— Szimpatikusnak találtam főleg a nyelvek miatt. Valamilyen érdekes nyelvet szeretnék itt tanulni.

— Van-e valami elképzelésed a jövődet illetően?

— Semmit sem tudok a jövőmről. Sok helyre lehet elhelyezkedni. Több mindenhez szeretnék érteni, hogy tudjak váltani, ha valami nem tetszik.

ZSOLT

a kisbéri Táncsics Mihály Gimnáziumba járt. Még januárban felvételizett az NDK-ba, azonban helyhiány miatt elutasították. Így jött a Közgázra, ez volt a legkézenfekvőbb számára.

— Gondolkodtál már azon, „mi leszel ha nagy leszel”?

— Igen, és azt hiszem, hogy több elképzelésem van. Az egyik valamilyen politikusi pályát nézni, a másik pedig vidéken agrárterületen elhelyezkedni.

— Tudod-e mi vár rád?

— Nagyjából tudom, mit fognak tanulni. Nehéz a pg., a statisztika. Úgy érzem a bennmaradáshoz itt is ugyanúgy mint a többi egyetemen, tanulni kell. Ezért már most azt tanácsolom az elsős gimnazistáknak, ha tovább akarnak tanulni, már abban az évben kezdjék el.

JÁNOS

bicskei. Ó Budapesten végezte tanulmányait az I. István Közgazdasági Szakközépiskolában. Tanár A-szakra jelentkezett.

— Miért választottad ezt a szakot?

— Szerettem a pg-t. Harmadikban döntöttem el, hogy ezt választom. Nagyon jó tanárom volt, megszerette velem a tárgyat. Pg-ből nem felvételiztem, mert az országos versenyen első lettem. A matekkal volt egy kis gondom, azonban így is 13 pontot sikerült szereznem. Így könnyen beszéltem az egyetemre. A nyelvekkel hadilábon állok.

— Mit vársz az egyetemről?

— Többet tudjak, mint most és hogy jól érzem magam.

G. Z.

Öt már megtáncoltatta az instruktora

Csőbörből vödörbe (avagy Törökbálintról a Rádayba)

Amikor megpillantottam a konyhában, földbegyökerezett a lábam. Álomban sem mertem volna gondolni, hogy épp itt találkozunk. Csúnyácska volt, de azért én csak néztem, le nem vettem róla szemem. Megállt. Tétovázott, továbbmenjen-e vagy sem. Aztán elindult felém. Nem volt egyedül. A mellette jövő valamivel szebbnek látszott. Aztán ő is megállt, majd sarkonfordult és sebesen elviharzott. Talán nem voltam elég szimpatikus neki. Kezdett izgatni a dolog. A másik már egész közel volt hozzám. Fele sem tréfa! Gyorsan kijöttem. Még idejében a szobámba értem és gyorsan bezártam az ajtót. Hú! Megmenekültem. Mi lesz, ha éjjel meglátogatnak. Futkosott a hátamon a hideg. Azért az

mégsem lehet — hesegettem el a gondolatot, illem is van a világban és éjjel ők is alszanak. Különben is a zárt ajtón nem lehet csak úgy ukk-mukk-fukk besétálni. Az ablakot is bezártam. Elvégre az ötödik emeleten vagyunk... Aztán mély álomba zuhantam. Egyszer csak arra ébredtem, hogy a kezemet megcirkogatták. Kellekmes bizsergést éreztem. Vajon ki lehet az? Sötét volt, nem láttam semmit. Újból éreztem. Gyorsan felkapcsoltam a villanyt. Ismét földbegyökerezett a lábam, talán föl is sikoltottam. Ott jött végig a paplanomon majd le a földre és elindult felém. Ott állt előttem teljes életnagyságban az az undorító ronda CSÓTÁNY.

Kata

Mire készül az AIESEC? — avagy oszlatjuk a ködöt

Keresztúri Gábor II. évfolyamos külgazd. os május óta elnöke az AIESEC — illetve annak magyar tagozata, a Magyar Közgazdászhalgatók Egyesülete — egyetemi helyi bizottságának.

— **Hogyan lettél elnök tavaly, elsős létedre?**
— Az AIESEC-ben a funkciókra minden tavasszal lehet pályázni. A jelöltek öt-hat percet kapnak arra, hogy vázolatják elképzeléseiket az adott terület jövőjével kapcsolatban. Szavazás előtt a „versengő felek” nyilvános vitában vesznek részt a helyi bizottság előtt. A feladat itt is a ráteremtés bizonyítása. „Szoros küzdelem” után végül is én lettem az elnök.

— **Milyen problémákkal találkozók az AIESEC az egyetemen?**
— Valójában nem az AIESEC találkozik problémákkal, hanem az egyetemistáknak van problémájuk vele, bár ma ez már nem annyira központi kérdés, mint néhány évvel ezelőtt. Akkor ennek egy, az egyetemen született vicc formájában is hangot adtak. A következőképpen hangzott: Két ember beszélget. Kérdi az egyik: Meg tudná mondani mi az a Maffia? Mire a másik: Olyasmí mint az AIESEC, csak kicsiben.

Sokakban az az elképzelés alakult ki, hogy egy „magukat utaztató szervezet” vagyunk. Ennek nagyrésztben mi vagyunk az okai, mivel nem adtuk megfelelő tájékoztatást programjainkról az egyetemen.

— **Valójában mivel foglalkozók az AIESEC?**
— Az egyetemen — úgy értem — egyetlen tevékenységünket ismerik csupán, s ez a nyári szakmai gyakorlatok szervezése. Ennek a munkának a lényege, hogy az év folyamán magyar vállalatoknál szakmai gyakorlat-lehetőséget szerzünk külföldi diákok számára; cserében ugyanennyi közgazdászhallgatót tölthet valamilyik tagországban nyári szakmai gyakorlatát. Kevesebbet ismertek az AIESEC által szervezett csereszemináriumok. Ebben az évben négy ilyen szeminárium megszervezésére készülünk. Egy nyugatnémet, egy jugoszláv, egy angol és egy finn helyi bizottságot fogunk vendüggé látni jövő év elején. Ennek fejében kb. 10-10 magyar diák vehet részt hasonló programokon, ezekben az országokban.

— **Igérkezik-e valami rendkívüli program erre az évre?**

— Az 1984-85-ös év legjelentősebb programja egy egyhetes szeminárium lesz a magyar gazdaságról, amelynek témája a manapság szellemi exportnak nevezett témakör. Erre jövő áprilisban, Visegrádon kerül sor és kb. 80 külföldi közgazdászhallgató jelentkezését várjuk. Szeretnénk lehetőséget biztosítani arra, hogy részt vehessen néhány diák egyetemünkről ezen az angol nyelvű szemináriumon. Mindezekről szeretnénk az AIESEC-hétre egy programfüzetet is kiadni.

— **Téhat az idén is lesz AIESEC-hét?**

— Igen. Egyelőre még csak terveink vannak. Ismét rendezünk állásbörzét — erre 6-8 olyan vállalatot szeretnénk meghívni, amely valamilyen szempontból újat tud mondani a diákoknak az elhelyezkedés lehetőségeiről. Rendezünk egy skandináv partyt, ahol svéd, finn, norvég AIESEC-esektől „tanult fogásokkal” és diavetítéssel szeretnénk „északi hangulatot” teremteni. Ezen a héten sor kerül a kiutazók konferenciájára is, amelyen néhányan beszámolnak az évben szakmai gyakorlaton jártak közül, továbbá megismertetjük a jelenlévőket a szakmai gyakorlaton való részvétel lehetőségeivel. Egész hétre AIESEC-standot állítunk fel, ahol pólok árusítása mellett különböző kiadványok terjesztésével, és folyamatos információnyújtással állunk az érdeklődők rendelkezésére. A hét befejezésekként vidám hangulatú AIESEC-partyt szeretnénk rendezni. Mindezek még csak tervek, és megvalósításukhoz sokak munkájára van még szükség. Ha valaki úgy érzi, szívesen részt venne ezek előkészítésében, szervezésében, vagy másféle elvárásai, új ötletei is vannak, keressen meg minket az új irodánkban (I. emelet 127.)!

Gurmai Zita

Nívódíj a Rajknak

Az egyetemi KISZ-bizottság a harmadik szakkollégiumi Nyári Egyetem és a Zsebfesztivál színvonalas megrendezéséért nívódíjban részesítette a Rajk László Szakkollégium közösségét.

Júlia

Ezt már lassan leveszem

Fotó: Sass Ákos

„Gyakorlati kalandnak szántam”

Erzékenyen reagálunk minden esetre arra, ha egy jó hírű oktató kihagyja az egyetemet. Így történt ez Mészáros Tamás esetében, amikor elment az egyetemről. Pedig ez a közösség, úgy látszott, szinte életélelem volt. Diákkorában az egyetemi tanácsok oszlopos tagja, kivéti részt a KISZ, majd a pártbizottság munkájából. Természetesen volt, hogy a jó képességű fiatal ember végzés után tanszékére került. Először az üzemszervezési tanszékem, majd az ipargazdaságtan tanszékem tanított. Diákok, kollégák egyaránt kedvelték, s hogy egyik napról a másikra elment, csak csodálkoztunk, mint általában ilyenkor. A meglepő mégis az volt, hogy az elmúlt tanév végén visszatért. Ritka az ilyen.

— De hogy is történt pontosan a tékozló fiú esete az egyetemmel? — tettem fel a kérdést Mészáros Tamásnak, hogy közvetlenül tőle tudjuk meg a történeteket.

— Nem egészen két és fél évet voltam távol az egyetemtől. Nem úgy mentem el, hogy két és fél év múlva majd visszajövök, mint ahogy egyesek gondolják, „majd a nyugdíj előtt”. Megfordult ugyan a fejemben ez, mert szerettem itt lenni, jól éreztem magamat és talán ezért is ragaszkodtam olyan eszelősen az egyetemi óráimhoz.

Nem azért mentem el, mert kifelé állt a rudam, vagy mert akadályozták volna személyi előrehaladásomat. Elmeneteltemben az döntött, hogy Gubcsi Lajos rábeszélte, legyenek az Akadémia Könyvkiadó gazdasági igazgatóhelyettese, ahová őt általános igazgatóhelyettesnek nevezték ki. Nem tagadom nagy szerepe volt az anyagi csábításnak is. Mind amire az egész egy erőpróbának tekintettem, egy gyakorlati kalandnak szántam abban, hogy hatalomba kerülve, mind azt a tudományt amit megismertem hogyan tudom megvalósítani.

Voltak elvárásaim az új munkakörrel szemben: munkakör, anyagi, munkatársi, elhelyezési. Összességében ezek nem jöttek be. Nem azt mondom, hogy a jelen perspektívában ezek nem alakultak volna ki, hiszen az Akadémia Könyvkiadó káder szempontból számított rám. Pozitív volt a kapcsolat a munkatársi gárdával, az Akadémia hivatalos szerveivel, a felügyeleti szervvel, sőt nagyszerű dolgoknak tartottam, hogy a tudományos könyvek kiadásának világába bepillanthattam. Mégis azt kellett tapasztalnom azonban, hogy a könyvkiadás gazdasági feltételei nem tartanak igényt igazán a korszerű gazdasági háttérre. A kultúr-szféra 8-10 évvel követi a többi szféra gyakorlatát. Előbb-utóbb ugyan rákényszerülnek a gazdaság követeléseire, mint ahogy azt az utóbbi idők eseményei is mutatják a könyvpiacra és pénzügyi rendszerben bekövetkező változásokat tekintve. De a kulturális szférában erősen késettetett ez a folyamat. Sőt az a megérzésem, hogy túlzott is ez a késlekedés. Gyorsítani kellene a változtatást, az új helyzet kialakítását, a költsék érzékenység-

geben, a nyomdával kialakult kapcsolatrendszerben, az irányításban. Noha borzasztóan nagy tudású emberek állnak a könyvkiadó vállalatok élén, a gazdasági területen már nem hajlandók lépni. Ilyen szempontból nehéz az áttörés. Gubcsi Lajossal egy-két jó kádert sikerült magunk mellé vennünk, de ettől függetlenül a gyorsítás kevésbé volt sikeres. Ez a szakmai tapasztalat volt visszatérésemnek egyik oka.

A másik elem, ami belejárt visszátérésembe az az 1984. január elejétől bekövetkezett átszervezés. Összevonták az Akadémia Kiadót és az Akadémia Nyomdatát. Ezzel együtt személyi változásokra is sor került, Gubcsi Lajost ki-neveztek a Magyar Ifjúság fő-szerkesztőjévé. Mindezzel megszüntek azok a közös célok, tervek, személyi elemek számomra, amelyek erősen kötődtek a vállalathoz. Az Akadémia vezetése ebben az új helyzetben mint általános igazgatóhelyettesre számított rám, de én olyan típusú ember vagyok, aki általában kötődik a főnökéhez, főleg ha a támogatását is élvezem a munkában. Így aztán az történt, hogy miután Gubcsi Lajos november elején elment, én is már egy héten belül itt voltam az egyetemen.

Megtérésem harmadik oka az a feltűnő jó tapasztalat volt, amit akkor éreztem, amikor az egyetemen szóba hoztam, hogy mi lenne, ha esetleg visszajönnék? Beszéltem erről Megyeri Endrével, Csáki Csabával és Csizmadia Ernővel miközben állandó konzultációs kapcsolatban voltam. Szabados Annával, aki annak előtte elősegítette, hogy az ipargazdasági tanszékre kerüljek. Valamennyien teljes mértékben támogattak. Sőt Csáki Csaba mint kari dékán azt is felvetette, hogy megdolgozzak tárgyárává teszi a dékánhelyettesi tisztre való jelölésemet. Az egyetem rektora Csizmadia Ernő pedig rögtön olyan távollatot vázolt fel előttem, ami elmenetelmentkor meg nem fordult volna a fejemben. De a régi kollégáknál is hasonló jóindulatot tapasztaltam. Szóba jött ugyan egy oktatói állás a Politikai Főiskola gazdasági tanszékén, egy igazgatói szék a Fővárosi Tanácsnál, de ahogy ezt a fogadtatást meg-láttam, minden más lehetőséget kizártam. És ma, amikor a félév indul, úgy érzem ez egy helyes lépés volt.

Nemzetközi konferencia a közgazdasági tárgyak oktatásáról

A közgazdasági tárgyak oktatásának korszerűsítésével foglalkozó nemzetközi kutatócsoport augusztus 28-30-án tartott tanácskozást egyetemünkön. A konferencia a közel két évtizede működő és az MKKE együttműködési tervében is szereplő nemzetközi kutatócsoport ezúttal soros ülése volt, amelyen részt vettek a Humboldt Egyetem Gazdaságtudományi Szekciójának pedagógiai tanszékéről (Berlin) A. Schink, D. Squarra, J. Papenroth; a Közgazdasági Főiskola pedagógiai tanszékéről (Prága) J. Koudela, O. Asztalos; a Marx Károly Közgazdasági Főiskoláról (Szófia) Z. Mircseva, Ny. Csolpanov és a Közgazdasági Főiskola pedagógiai tanszékéről (Varsó) B. Fotowicz-Kata, I. Giza, A. Iwanov. A konferenciát Dr. Bora Gyula az MKKE tudományos rektorhelyettese nyitotta meg. A két és fél napos tanácskozáson a központi témát („Az oktatási folyamat minőségének kérdése, különös tekintettel a közgazdasági tárgyak oktatására”) 15 előadás illetve referátum világította meg, különböző aspektusból foglalkozva a felső- és középfokú közgazdász képzés, a közgazdász tanárképzés egyes kérdéseivel. 7 témát 9 magyar szerző dolgozott ki (az MKKE statisztikai tanszéke 4, a pe-

dagógiai tanszék 3, a számviteli tanszék 1, a II. Rákóczi Ferenc Gyakorló Közgazdasági Szakközépiskola 1 előadóval képviseltette magát). A fő referátumot Balázs Béla, a pedagógiai tanszék nyugalmazzott egyetemi docense, a kutatócsoport magyar szekciójának az elnöke tartotta. Az egyes előadások után és az utolsó napon konzultációra is sor került. Megállapítható, hogy noha a közreműködő pedagógiai tanszékek tevékenységei köre eltérő, a közgazdasági tárgyak felső- és középfokú oktatásában és a közgazdász tanárképzésben sok a hasonló törekvés, tapasztalat, probléma (például a korszerű eszközök, számítógépek alkalmazása, a képzés tartalmának az integrációja, az elmélet és a gyakorlat egységének a biztosítása terén). Ezért is terveztük azt, hogy a tanácskozás anyagát kötetbe szerkesztjük. Sajnálatos, hogy a hazai érdeklődők száma meglehetősen kevés volt.

A kutatócsoport megállapította abban, hogy legközelebbi ülésére 1985. októberében Varsóban kerül sor, témája a gazdasági oktatás tartalmának a korszerűsítése.

Dr. Ballér Endre
pedagógiai tanszékvezető

Visszatérésem negyedik elemét részben érintetem már. Ugyanis a két és fél év alatt egy perc se szakadtam el az oktatástól és a kutatástól. Mind az egyetemi képzésben, mind a szakközpontú kép-zésben a korábbi órászámmal tanítottam, sokszor nagy nehézségek árán mint külső óráadó. Erre a periódusra esik kutatási munkám csúcsa, a kandidátusi disszertációm megvédése 1984. januárban, amelynek teljes előzménye az ipargazd. tanszéken bonyolított. Ebben a periódusban jelent meg a könyvem, A sikeres vállalati tervezés, szervezés feltételei címmel. Végös soron ezzel betetőződött az az elméleti munka, amelyly 10-11 éve kezdtem el foglalkozni, először a szakközpontú, majd a doktorim keretében és végül az lett csírája a kandidátusi disszertációmnak is.

— Talán nem lényegtelen arról beszélni, hogy alakult a fizetésem?

— Itt a fizetésem jó esetben majdnem a felére csökkent. Szerencsére az anyagi körülményeim viszonylag rendezettek. Persze nem mondhatom, hogy ezt most nem érzem a családom. De olyan tanszéken vagyok, ahol van munka bőven és úgy gondolom, hogy hosszabb távon ez nem jelent majd kiesést.

Meg kell mondanom, felesé- gem kezdetben nem repetett az örömtől emiatt, de én jobban érzem itt magam. Az aki megismerte a 8 órás munkatempót, annak az emberi szabadság megfizethetetlen. Igaz, a vállalatnál nem korlátozták, mégis egy vezető, ha egy kicsit is felelősséget érez, akkor már eleve lekötött ember. Lekötött a másik iránt érzett felelősség, az a tény, hogy számítanak a döntésére, a segítségére. Elfoglalják a rendszeres értekezle- tek, a partneri megbeszélések. Így aztán a szabadságot is ideér- tve jobban keretek közé van szorítva a vállalatnál egy ember. Úgy szokták mondani: egy gondolatot lényegesen könnyebb kimondani, mint megvalósítani. Ez így is van. Persze ez nem mond ellent annak, hogy amit az egyetemen tanítunk azt meg is lehet való- sítani. Nem szabad elfogadni azt a véleményt, hogy az egyetem elszakad a gyakorlat- tól, a fellegekben jár. Csak egy a fontos, hogy éljen a megval-ósítás igénye, hogy élvezzük a vezetői támogatást ebben és biztosítva legyenek a személyi feltételek. E téren sem szere- tem végös soron rossz tapasz- talatokat a vállalatnál.

— **Már is a jelenél vagyok. Itt az egyetemen hogyan folytatódik a munkád?**
— A kutatásban most más, szélesebb területre szeretnék lépni. A régimű szűknek érzem. A vállalati és a népgazdasági tervezés kapcsolatával kívánok foglalkozni erőteljesebben.

Fontosnak tartom a tervezési oktatás fejlesztését. Célu- túztam a tananyagellátás biz- tosítását. A tervezési tankönyv egy sor részfejezete el is ké- szült a tanszéken. Ezeket össze kell szerkeszteni, koordinációs munkával összeállítani.

Belevágtunk egy átfogóbb tervezési esettanulmány ki- dolgozásába is a tanár A szao- kos hallgatókkal. Ebben az az új, hogy a diákok közreműk- ödésével készült.

Kiveszem részem az okta- tásból is. Koordinálok az okta- tatást és előadásokat is tartok a negyedéves iparszakos hall- gatóknak. Úgy érzem a félév előkészítése jól sikerült.

— **Igazán meglepő volt sike- res berobbanásod a dékánhe- lyettesi tisztségbe. Téged hogy érintett a kinevezés?**

— Jelentős esemény az éle- temben. Mindig nyugtágo ember voltam. Kacsingattam is az állami funkciók felé, hogy majd egyszer érdemes lenne kipróbálni. Ha nem sikerül nem veszték vele semmit, de ha sikerül óriási dolog lesz a magam szempontjából — gon- doltam. Ugyanis az egyetem olyan periódusban van most, hogy ha valakinek megvan a lehetősége arra, hogy közvet- lenül tájékozódjon, hogy részt vegyen a reformmunkálatokban, az oktatásfejlesztés szer- vezeteti feltételeinek megvita- tásában, akkor bűn ettől távol- maradni. Ez a lehetőségem most megvan. De azért is nagy dolog ez a kinevezés szá- momra, mert a szavazásnál ki- derült, az egyetemi közeg min- den fenntartás nélkül vissza-

H. E.

Fotó: Sass Ákos

Nyári Egyetem a Rajk László Szakkollégiumban

Alább rövid válogatást közlünk a Rajk László Szakkollégium idei, harmadik Nyári Egyetemének két előadás-sorozatából. Déléltőlként a közönség a „Harmadik út”-elképzelésekről hallhatott és vitatkozhatott. Először Szabó Miklós rajzolt eszmetörténeti hátteret, majd a jelentős harmadik utas gondolkodóknak, gondolatöröknek szentelődték egy-egy előadás: Németh Lászlónak (Vekerdi László), a dunatéli közösségtudatnak (Hanák Péter), Szabó Dezsőnek (Király István) és Bibó Istvánnak (Szalai Pál). A délutáni sorozat a gazdasági válságelméletekkel, elemzésekkel foglalkozott: Lengyel László, Köves András, Antal László és Bródy András vezetésével.

Szalai Pál Bibó Istvánról

(A szakkollégiumi nyári egyetem egyik legemlékezetesebb előadása Szalai Pálé volt Bibó István nézetrendszeréről. A nagy érzelmi töltetű és hatású előadásból csak néhány gondolat felidézésére vállalkozunk.)

Bibó István a Jászai Oszkár és Csécsy Imre nevével fémjelzett magyar radikalizmus irányzatának harmadik nagy alakja. Annak a szellemi hagyománynak, értelmiségi magatartásnak a képviselője, amely nem elégszik meg a felszínes változtatásokkal, de komoly fenntartásai vannak a véraldozatot kivánó forradalommal kapcsolatban is. A radikálisok a szabadságnak és az egyenlőségnek a francia forradalomban szétszakadt eszméjét próbálják újra egymás mellé állítani, abból kiindulva, hogy bármelyik a másik nélkül a társadalom eltorzulásához vezetett és vezet.

Gazdasági értelemben ez az út a tiszta szabadverseny kapitalizmus és az államszocializmus között húzódik. A megoldást a gazdaság öngazgatásos megszervezésében, sőt a társadalom egyes szféráinak öngazgatásában látja. A termelői egységek kölcsönös meg-egyezősége, szövetségi alapon szerveződnek. Bibó nem volt közgazdász, koncepciójának alapja inkább az, hogy milyen gazdasági rendszer tudja a modern természetben biztosítani az emberi méltóságot, az ember szabadságát, melyik rendszer tudja leginkább csökkenteni az embert korlátozó hatalmat. A terv és piac problémáját nem hatékonysági kérdésként látta, hanem jogi, antropológiai, etikai, nevelési problémának. Hiszen az önérdemen alapuló tiszta piac, valamint a parancs és alávetettségen alapuló teremtésrendszer is az erő és a fölény alapján értelmezi ember és ember viszonyát. A feladat szerinte az együttműködés alapjaira helyezni azt.

Bibó István mindenekelőtt keresztény gondolkodó volt. Ez tapintható ki minden konkrét problémához való hozzájárulásában; szerinte ez a gondolatrendszer az, amely az európai demokratikus fejlődés, az ember egyre növekvő autonómiájának az alapja. Az a kereszténység, amely minden ember számára belátható cselekvési programot, magatartási szabályt, a másik ember mindenkorai tiszteletét, az agresszió, a parancs elleni szelidség erőszakát, erkölcsi tartást ad.

Bibó azonban nemcsak keresztény, hanem protestáns is. Akárcsak a Kierkegaardtól kiinduló egzisztencialista gondolkodónál nála is a félelem és a szorongás áll a közép-pontban, ennek leküzdését azonban olyan politikai eszközökkel kívánja megvalósítani, melyek a különböző alvetettségi formákat megszüntetik.

Ez az alapállás határozza meg társadalombólcséletét. Ennek főbb kategóriái — melyeket az előadó részletesen kifejtett — a félelem; a félelemből való kitérés másik ember kényszerítése útján; a félelemmel szemben a biztonság igénye, a konszolidáció, a jóhiszeműség utáni vágy; a kompromisszumok. (De nem szabad, hogy a kompromisszumkötés életelv legyen. A magyar kompromisszumok sokszor hamis kompromisszumok voltak, mert nem ismerték el kompromisszum voltak, s így egész politikai struktúrákat építettek hazugságra.) Bibó szabadságcentrikus ember. Nem Sartre-i értelemben, nála a szabadság alapja a szolgálat, az emberek kölcsönös szolgálata. Bibónál a társadalmi folyamatok alapja a megtapasztalás. Ez határozza meg az emberek és társadalmi csoportok magatartását. Tapasztalataik sokszor félrevezető tapasztalat, ekkor az emberek, csoportok hamis állapotba rögződnek bele, amiből nehéz kitérni. Bibó fejlődésbülsége a szokásjogon alapuló nyugati feudalizmusból indul; a jogi felelősséget és a társadalmi funkciókat szétválasztó liberális demokrácián keresztül jut el a demokratikus szocializmus eszményképhez, amelyben az ember jogi egyenlőségéhez nem társul vagyonegyenlőtlen-ség. Emberléptékű személyi tulajdon, kölcsönös szolgáltatások, hatalomkorlátozás; ezek az emberi autonómia, szabadság, demokrácia alapjai.

E társadalombólcséleti nézőpont jelenik meg Bibó konkrét tevékenységében is. 1945-ben a Nemzeti Parasztpárthoz csatlakozik, szerinte ez a párt lehet motorja a radikális társadalmi átalakulásnak, anélkül, hogy átvenné a kommunista totalitarizmusát. Nem szimpatizál az MKP-vel és a Kisgazdapárttal, mert csak e két párt között, középpárt nélkül nem alakulhat ki népfront; a végtelenség kerül előtérbe. E két pólus között akar egyensúlyt találni.

Miben látta 1945 továbbvitele-ének lehetőségét? A földös-
tásra olyan közigazgatást kell ráépíteni, ahol az emberek megtapasztalhatják a demokrácia gyakorlását, a demokratikus intézmények lehetőségeit, saját életük irányításának magatartás szabályait. Szövetkezeti társadalmat ott lehetséges kialakítani, ahol alulról szerveződik. Központi feladat a közoktatás fejlesztése, hiszen demokrácia demokraták nélkül nem működhet, s az iskola az egyik legjobb terepe lehet a társadalomtudományi kultúra elsajátításának. 1945–47 között számára a legfontosabb kérdés az lesz, leválasztható-e az MKP-ről a totális diktatúrát nem akarók csoportja, amely azonban a radi-

Hogyan lehet a bűvös körökből kitörni?

Megszoktuk már Antal László érdekes előadásait a gazdaságpolitika és a reform pillanatnyi helyzetéről, hiszen szinte minden félévben vendé-
günk, de mégis mindig új információkat, mellébeszélést, új helyzetképet hoz, sőt, a gazdaságelmélet határain is átmerészkedik.

Idéi nyári egyetemünkön három dologról beszélt: az 1978-tól napjainkig tartó gazdaságpolitikáról; az alkalmazkodás mechanizmusairól; és a reform program helyzetéről. Nézzük, mit hallottunk a gazdaságpolitikáról.

1978 az irányváltás éve, át-
térés a növekedés-orientált

gazdaságpolitikáról az egyen-súly-orientáltra. 1978-ban a siker reményében még csak szükséges rossznak tekintették a restriktívot. A vállalatoktól adaptációt vártak, a gazdaság egészében gondolkodva pedig kibontakozásban reményked-
tek. A restriktívot a belföldi felhalmozás csökkentésével hajtották végre. Másrészt pedig tőkés export-expanziót akartak. Ez a cél a verseny-
árrendszert bevezetésébe torkol-
lott, meghirdetve az elvet, hogy aki az exportban nem versenyképes, ne növekedjen.

1980–81-ben új események történtek. Ilyen a lengyel politikai helyzet, újabb gyors olajáremelés, a pénzpiac magas kamatiabak, a lejárási idő pedig csökken. Itthon növekszik az adósságszolgálati ráta. Ezek miatt 1981-ben a külkereskedelmi egyensúlytalanság újra közvetlen veszélyekkel fenyeget, az új hitelfelvetelek nehézségek elé néznek.

Ekkor következett be a második radikális visszafogás. Itt már nincs szó export-versenyképességről, gyors adaptációról, ez kényszereselekvés. A beruházás-csökkentés mellett a reálbérek csökkentésére is sor került és importkorlátozást vezettek be, ez utóbbi a kihatással az exporton és a bizalmatlanságra. Nehezítette a helyzetet a KGST-ben elszenvedett csere-
arányromlásunk (10 százalék). Nyersanyag- és energiahordozó-
importunk stagnál, miközben az exportban több kemény cikket kellett szállítani. Mindazonáltal konvertibilis aktivumunk nagy hányada a szocialista relációban folytatott kereskedelem-ből származik.

1985-ben külső egyensúlyi helyzetünk átmenetileg valamelyest javul, de veszélyes lenne, ha olyan fellendülési folyamat és beruházási expanzió indulna meg, amelyet azután csak késleltetve tudnánk megfékezni.

Gazdaságpolitikánk eddigi sikereit Antal László négy tényezőben látja: ellentmondá-
sosságok ellenére a korlátozások következetes érvényesítésében; a kisvállalkozások engedélyezésében; a szocialista országok közötti relatív jó pozíciónk meglétében; és az energiahordozók, nyersanyagok drasztikus áremelésében, amely mint indirekt akció sikeres volt, míg a direkt próbálkozások, mint például a takarékos-
sági program vagy az energiaracionalizálási program kevésbé.

A második gondolatsorban az alkalmazkodás mechanizmusait bontotta ki, itt is elsősorban a restriktív természetét. A mi körülményeink között a visszafogás a termelés és nem a keresletet fogja vissza. Oka, hogy a többletek elosztása direkt módon, naturali-
lis alapokon, az elosztó apparátus által erősen differenciálva történik (célinfláció). A visszavételnél, mivel ez naturali-
sán nem mehet, csak egy mód marad: a restriktív. Ez tapasztalható például a kamatiabak mozgásánál. Ha például

a kamatiabak megnő, akkor a vállalatok nemhogy a keresletüket csökkentenék, helyette a restriktív nyomást megérezve igyekeznek elkölteni a pénzüket.

A vállalatok központtal szembeni alkupozícióját pedig nem a piacokon való (egyéb-ként kockázatos) alkalmazkodás, hanem a hiányhelyzet és a monopolpozíciók fenntartása keményíti. A vállalatvezetőket az exportra továbbra sem az árpolitikával, hanem a vezetői prémiumokkal, a bérpreferenciákkal, a tőkekedvezményekkel lehet ösztönözni.

Lassan érik a gondolat, hogy külső egyensúlyt nem lehet a belső egyensúly rovására fenntartani.

De hogyan lehet ezekből a „bűvös körökből” kitörni? A reformprogramot értékelve pozitívvá tennék három tényezőt emelt ki: a folytonosságot, a politikai előre lépést és azt, hogy a program nagy fordulatot nem akar. Sorra vette, hogy az utóbbi néhány évben milyen intézkedések és gondolatok születtek a reform érdekében.

Az egyik a piacélenkítés. A nagy szervezeteket felbontották, 200 kisvállalatot létrehoz-
tak. A monopóliumok táplálják az inflációs spirált és nagy ve-
lőnk szemben a bizalmatlanság.

Az állami intervenciót továbbra is szükségesnek tartják, csak stílusa változik meg. Felügyeletből piacfelügyelett alakul át és az ágazati minisztériumok helyett az árhivatal hatáskörébe fog tartozni. Legfontosabb feladat az lesz, hogy a piac tisztaságát megerősítsék, fellejjen a monopol-tendenciák és a piaci zavarok ellen, és hogy a piacszerű mozgások kialakítását elősegítsék.

A tőkepiac kialakulása a kötvényvásárlás lehetőségével és kisbankok létrejöttével kezd kibontakozni.

Az államotól közvetlenül nem függő szervezet létrehozásánál tisztázni kell a siker és bukás kritériumait. A külső szabályozást helyett a kollektív belső szabályozást, a vállalaton belüli érdekegyeztetést kellene megoldani.

A pénzügyi keretgazdálkodás lassan megszűnőben van, a szabályozás liberalizálására, az adózás racionalizálására lenne szükség, ami kétségkívül kockázattal is jár.

A belpolitikai keresztülvihe-
tőség elemzését is hallottuk. 1968 előtt jóval egyértelműbb volt a propaganda, s ami fontosabb, kedvezőbb a gazdasági helyzet. A kezdetek optimizmus és társadalmi támogatás jellemezte. Az objektív a reform kibontakozását korlátozó erőket összerendeződe hosszú-
szabb időt vett igénybe. Most kedvezőtlen a gazdasági helyzet, a program következetes megvalósítása a meglévő erőforrások, jövedelmek újraelosztásával járna, s az apparátusok szerepe az erőforrások újraelosztásában, a vállalati vezetők szelekciónál csökkenne. Ezért számítani kell bizonyos ellenállásra.

Vig István

Amikor buliznak a Rádások

Amikor buliznak a Rádások

Költöző „madarak”

Második koromra engem is az az öröm és megrököny-
tetés ért, hogy — betariva a fo-
kozatosság elvét — a távoli
Törökbalinton a közeli Kinizsi
utcai kollégiumba költözhet-
tem. Nem állítom, hogy itt
minden jobb és minden szebb,
de csak az tudja igazán fel-
mérni a különbséget, aki az al-
szintén a törökbalinti domb-
oldalt koptatta hóeséses tél-
estéken. Sőt, még az is lát elő-
nyös különbségeket, aki az al-
bérletet cserélte fel egy kollé-
giumi szobára. Az első riport-
alanyom is egy olyan fiú, aki
albérleltől érkezett.

— **Hol laktál ezelőtt?**
— Eddig a VII. kerületben, a
Hársfa utcában béreltem egy
szoba, konyha, fürdőszobás
komplex lakást. Havonta 1500
forintot fizettem, plusz a rezi.
Nem mondom, jó hely volt.
Egyedül voltam, házimeni nél-
kül, azt vihettem fel, akit
csak akartam...

— **Akkor miért cserélted fel
a kényelmedet egy kollégiumi
szobára?**

— Az az igazság, az albérlet
még ilyen körülmények között
is drága. Bár a szüleim tudták
volna fizetni, de sokkal jobb
ez a megoldás. Sohasem va-
gyok egyedül, s bár a szoba-
társamat a beköltözés előtt
nem ismertem, nagyon jól ki-
jövünk egymással. Sokkal jobb
itt a hangulat, a légkör, s a
szerencsés beosztás miatt elég
jó társaság verődött össze itt,
a szintünkön. A szobákról csak
annyit, hogy lehetnének egy
kicsit otthonosabbak (főleg a
falak!), s a két szoba közötti
elválasztás lehetne vastagabb
is. De nem panaszkodom, jó a
koliban.

(Valóban nem valami sze-
rencsés, hogy az egyik szoba-
ból a másikba átnyúló sze-
kény hátsó fala jelenti az „el-
választást”. Személyes tapasz-
talatom, hogy ez a megoldás
„nem a legjobb hangsziget-
lés”)

Második páciensem tavaly
Törökbalinton „nevelkedett”, s
most ő is „Varga Jenő védő-
szárnyai alatt” folytathatja.

— **Melyik a jobb?**
— Mindkettőnek megvan-
nak a maga előnye, hátránya.
Törökbalint irdatlanul messze
volt, mindig nagy nehézséget
jelentett a napi kaja beszerzé-
se, s igen sokat kivett belő-
lünk a mindennapos hosszú
utazás is. Viszont a környék
tisztá levegője, csendes volt, a
koliban pedig nagyon jó család-
ias légkör alakult ki. Szinte
mindenki ismert mindenkit,
egymást érték a különféle ren-
dezvények.

— **Mi a helyzet a Kinizsi-
vel?**

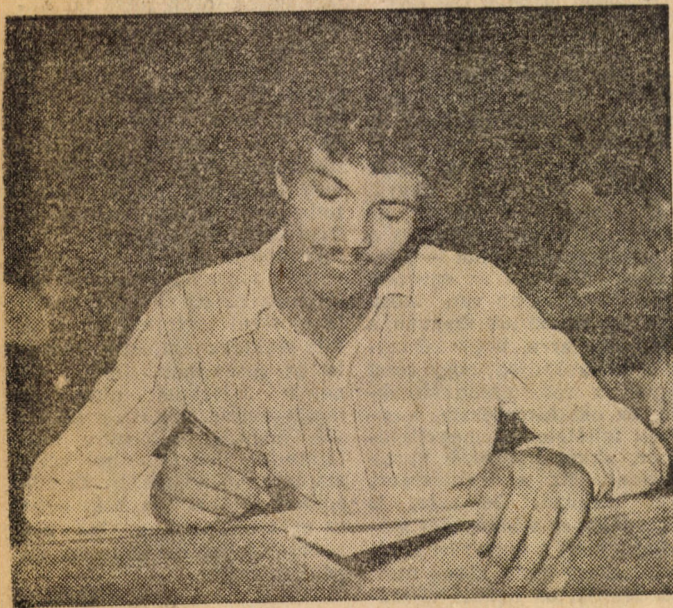
— Sajnos, elég zajos a kör-
nyék. Viszont általában két-
ágyasok a szobák, ami meg-
könnyíti az alkalmazkodást.
Egél síváron néznek ki a fa-
lak, de mindenki díszítheti,
csinosíthatja, otthonosabbá te-
heti a maga rezidenciáját. S
ami a legfontosabb: a koli a
közponban van, minden egy-
temi intézmény percek alatt
elérhető és sokkal több helyre
elmehetünk, mint tavaly Tö-
rökbalintról.

— **Milyen programokról hal-
lottál a szintgyűlésen?**

— Lesznek különféle vetél-
kedők, megrendezésre kerül
egy úgynevezett szüreti bál,
siker esetén pedig egy télapó
ünnepek is. Erdemes eljárni
hétfő esténként a Kinizsi mo-
ziba, vagy lemenni focizni a
tornaterembe. Itt jegyzem
meg, hogy lesz teremfoci-baj-
nokság 3–3 fős csapatokkal.
Beindul egy kisebb stúdió is,
aminek műsorát a szobai
hangszórókon lehet majd hall-
gatni. Amit hiányolok: több
tévét kellene, legalább minden
második szintre egy-egy, hi-
szen az egyetlen tévéterembe
nem fér be elég ember. S vé-
gezetül: tetszik még az esti
büfé...

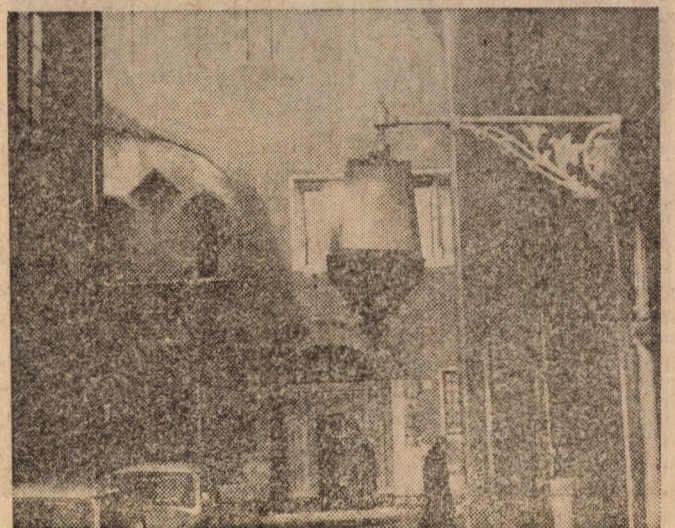
Marosi László

Nem lehet elég korán kezdeni

Készülők a vizsgára

Séta a Várban

Fotó: Erdős Tamás

Látóker

Az ALFÖLD szeptemberi számának kiemelkedő jelentőségű írása FÜR LAJOS: Mennyi a sok sikerereszt? című tanulmánya, mely a második világháború magyar áldozatainak számát kísérel felbecsülni. „Az elmúlt négy évtized alatt néhány szövetséges és minden egyes esetben téves részadat föllemegetésén kívül Magyarország háborús embervesztését nem kutattuk, társadalmunkban nem tudatosítottuk. Ma sem ismerjük, hogy a háborús sikerereszték tízmillióból mennyi is a magyar.” Ennek megállapítása annál is nehezebb, mert az elhurcoltatások, menekülések, a kényszerű lakosságcsere és a több százszázalékos hadifogság miatt az ország lakosságának csaknem fele került el évekre otthonától. Für Lajos az 1941-es, a háborúba lépő ország területére és lakosságára (tehát nem a trianoni méretre) vonatkoztatva minden eddigénél több, 1,4 millió magyar halotról ad számot. Számításai szerint ebből 560 ezer a korabeli Magyarországon élő 800 ezer zsidóságból került ki, legalább 200 ezer pedig egyedül a donkanyari áldozatok száma. Az ország lakossága szó szerint meg lett tizedelve, nem beszélve a hadszínterről, lágerből, pincéből előbújó testi-lelki sérültek száz- és százazaráról. „Nem az események eltérő megítélésével, hanem a számszerű adatok, az elemi tények mellőzésével,

vétlen vagy tudatos elhallgatásával

követtünk el önmagunkkal szemben — Európá népei közt egyedülállóan — jóvátételre mulasztásokat.”

A KRITIKA szeptemberi számának legjelentősebb írása Bibó István A magyar demokrácia elindulása című, hagyatékában talált tanulmánya. Most azonban a szlovákiai magyar oktatásról szóló, a pozsonyi Irodalmi Szemléből átvett RÉVÉSZ BERTALAN által írt írást idézem inkább:

„Állandó témája nemzetiségi közeletünknek: rendkívül kiélezett az értelmiségünk, s kedvezőtlen az összetétele, helye s helye, feladata szocialista társadalmunk építésében (...) Az 1980. évi népszámlálás adatai szerint a középiskolát végzett magyarok szávalakaránya 9,35 — szemben a szlovákok 13,27 százalékarányával; az egyetemet, főiskolát végzetteké 1,67, illetve 3,87. (...) Mi az oka, hogy (...) kiugróan alacsony az egyetemet, főiskolát végzett diplomásaink aránya?”

Pedig „a magyar tanítási nyelvű gimnáziumokból (...) egy-egy osztály végzettjeinek a jó fele szerzett egyetemi, főiskolai diplomát. (...) Bizonyossra vehető, hogy diplomásainknak a szlovákokéhoz viszonyított aránya tovább romlik, éspedig többek között

a gimnáziumi osztályok számának csökkentése

miatt.” Ráadásul „a hetvenes évek második felében megszűnt az anyanyelven folyó nemzetiségi pedagógusképzés” ...

A kitűnő MEDVETÁNC szokott késéssel a minap megjelent tavalyi számának szerzői közül kedvcsinálással csak Ancsel Éva, Torjai Zádor, Lengyel László, Papp Zoltán, Szelenyi Iván, Szilágyi Ákos nevét említem meg. A téma aktualitása miatt mégis HEGEDŰS JÓZSEF és TOSICS IVÁN: LAKÁSREFORM A NYOLCVANAS ÉVEKBE című tanulmányát emelem ki. Az 1970-ben a gazdasági mechanizmus reformjának szellemében elhatározott, de csak kis részben végigvitett lakásreform után a 82-es lakásreformot az állami kiadások drasztikus csökkentésének igénye határozta meg. Megszűntek a munkásoknak, a kiemelt településsel lakóknak stb. nyújtott preferenciák, emelkedett a rendkívül szolid lakbér, csökkent az ezek által okozott egyenlőtlenség. Ugyanakkor a 82-es intézkedések hatására 1982-ben 17,3 ezerre, 83-ban 9,8 ezerre csökkent a megkezdett állami lakásépítések száma, míg a magánéros — részben átmenetileg — jelentősen emelkedett. A tanácsoknak adott némi lakásgazdálkodási önállóság csak arra volt elég, hogy pl. Budapest 1982-ben ötszáz lakást adott le vagy cserélték kisebbre a tanácson át, míg a magánpiaci lakásvesztése haterősebb tanács lakást érintett. („Budapestben

egy kétszobás, összkomfortos lakásért 168 000-t

fizethet a tanács, teljesen függetlenül attól, hogy ez a lakás a Rózsadombon vagy Rákosszentimre-n van és hogy 40 vagy 90 négyzetméteres.) A lakásreform egyik kulcskérdése így a tanácsok önállósága. „A lakásreform másik alapvető problémája az, hogy valójában nincs szociálpolitikai koncepciója (...) Lényegében két kérdésre kell választ adni: egyrészt a redistributív elosztási mechanizmusok által generált egyenlőtlenségek problémájára, más oldalról pedig ugyanúgy kezelni kell az egyre nagyobb teret hódító piaci folyamatok által létrehozott egyenlőtlenségeket.”

A KÖZGAZDASÁGI SZEMLE augusztusi dupla számának csemegéje az Akadémia májusi, a gazdasági reformot középpontba állító közgyűlésének anyaga. Az értékes referátumokból ezúttal Nyers Rezsőt idézzük:

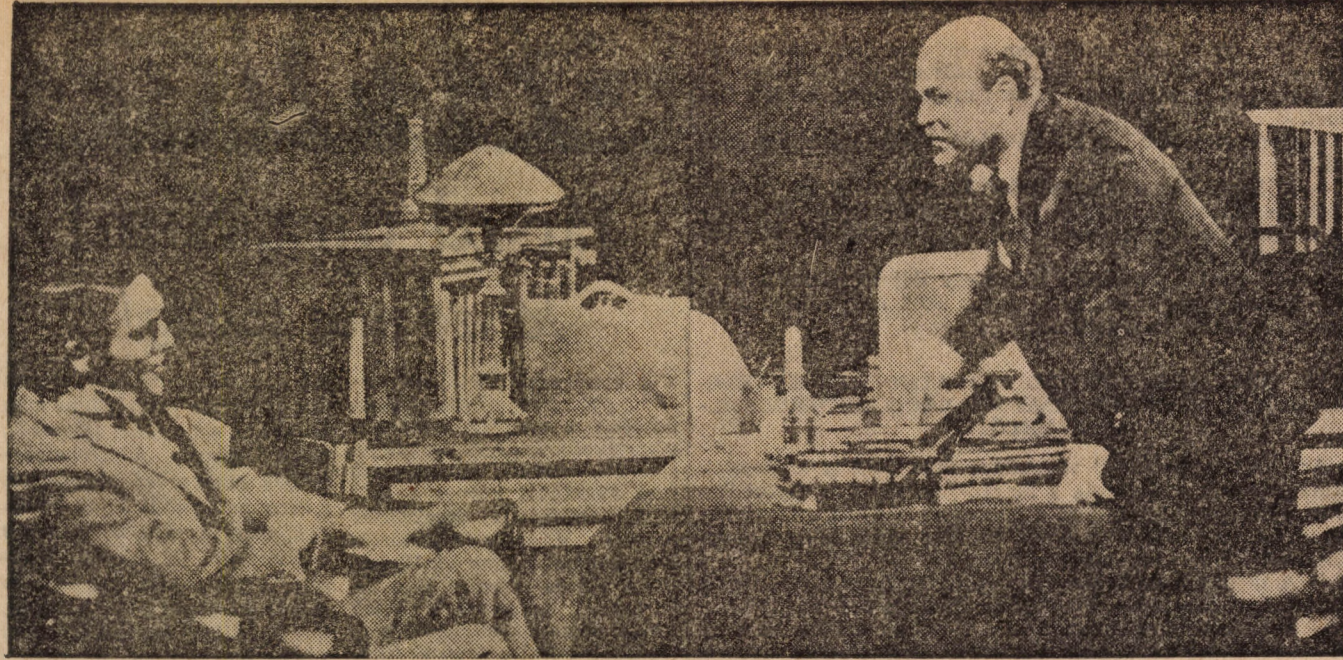
„Nem igényel bizonyítást, hogy a nemzetközi jövedelem ma nem nyújt elegendő anyagi alapot a termelőerők fejlődéséhez, az életviszonyok javításához, a tudomány és a kultúra lényeges erősítéséhez. (...) Kitérhetünk-e az elől a kihívás elől, amely a változó világ gazdaság részéről éri nemzetünket, nemcsak gazdasági, hanem szellemi téren is? (...) Felmet hunyhunytunk-e a tény fölött, hogy az irányítási rendszer fejlesztése nélkül sziszifuszi eredménnyel járna a hatékonyság lényeges növelését célzó minden erőfeszítésünk? (...)

Kérdéses azonban, nem fenyeget-e bennünket az a veszély, hogy miközben a tudatos jövőt igyekezünk építeni reformjainkkal, (...) elszakadunk a dolgozó tömegektől. Ilyen veszély — mint minden újítómozgalmat — bennünket is fenyeget, s ezt a veszélyt is el kell tudnunk kerülni. De sokkalta nagyobb az a veszedelem, hogy a változások elégtelensége miatt

a társadalmi tehetetlenség helyzetébe kerülünk.

Ennél nagyobb veszély pedig társadalomátalakító forradalmi mozgalom számára el sem képzelhető. (...) További nagy kérdés, vajon a dolgozó emberek szívvel-lélekkel vesznek-e részt a gazdaság megújításában vagy csupán passzívan eltűrik azt. (...) A mi számunkra az emberek „a lábukkal is szavaznak”, amikor otthagynak nem kielégítő munkahelyüket, „a kezükkel is szavaznak”, amikor hátat fordítanak a vállalkozások teljesítményükre, a piaci törvényekre szavaznak, amikor zembeszállnak a hiányjelenségekkel, a népgazdasági tervre szavaznak, amikor a szervezetséget követelik. (...) Ha mindezt figyelembe vesszük, nyugodtan mondhatjuk: a nép java része igényli a meg gondolt reformokat. De persze a nép nem isten. Ha a politikai és társadalmi viszonyok, bizonytalankodva hívják cselekvésre, ha a szellemi emberei akadózó tolong, halovány tintával írnak langyos buzdításukat, ha a gazdasági-műszaki vezetők nem készítik a jó programokat, akkor a nép nem tudna hatékonyan előrehaladó nemzetként cselekedni. Ha ez lenne a helyzet, nemzeti gazdaságunk olyan erőforrástól esne el, amit mással pótolni nem lehet.”

B. K. T.

Kaljagin Lenia szerepében

A moszkvai Művész Színház Budapestén

Mihail Satrov: Így győzünk

Nem tudhatom, úgy egybként stimmel-e, ami a moszkvai Művész Színház műsorfüzetében áll: az nevezetesen, hogy előadásaitól a közönség mindenekelőtt az igazság kimondását várja. Mihail Satrov Így győzünk című Lenin-darabjának Madách Színház-beli vendéjátékán mindenesetre lögött a levegőben valamilyen nem egzaktan színházi típusú várakozás; élekkébbnek tűnt a protokolljegyek forgalma, megjelent néhány politikus, és belőgni is nehezebb volt, mint egybként.

Lenin megformálása minden bizannyal provokatív probléma a szovjet színházasok számára, bizonyítékul elég csupán belelapozni a híres rendező, Tovsztozonov könyvébe: „Amikor először lépett színpadra színész Lenin maszkjában, az esemény, megrázkódtatás volt a közönség számára... Egyre több színház mutat be olyan darabot, amely megkísérli megleveníteni Lenin alakját. Volt egy pillanat, amikor olyan helyzet alakult ki, hogy gyakorlatilag minden színház maga dönthette el, őhajt-e ilyen darabot színre vinni. Még amatőr színjátszó együttesek is vállalkoztak ilyen színdarab előadására. A magas szinten indult kezdeményezésből létrejött áramlat nem fölélt ívelt... A sablon roppant nehéz leküzdeni...”

Satrov darabjában Lenin Kreml-beli dolgozószobájába áll a színpadon, 1923. október 18-át ír a naptár. Szaladó lépések kopogása közeledik... (addig azonosításuk gyorsan az alaphelyzetet: A dolgozószobá téhát már hónapok óta üres, az ötvenhárom éves Lenint vidéken ápolják. Már nem dol-

gozhat, könyvet, újságot nem kap, írnia, diktálnia tilos, minden megrázkódtatástól, a világ híreitől kímélik. Tollba mondta már utolsó cikkeit; A szövetkezetekről, a Forradalmunkról, az Inkább kevesebbet, de jobban, a Hogyan szervezzük át a Munkás-Panaszt Felügyeletet címűeket, megírva utolsó levelei; az Állami Tervbizottságnak törvényhozó funkciókkal való felruházásáról, A nemzetiségek illetve az »autonomizálás« kérdése, és borítékban a politikai végrendeletnek tartott Levél a kongresszushoz is, benne Trockij és Sztálin jellemzése. — Magam jövök majd érte, ha itt lesz az idő — mondta állítólag a diktálás befejeztével a titkárnőnek Lenin... 1923. október 18-án kilencvennégy napja volt még hátra az életből)... Egy titkárnő ront be, kapkodva rendezkedik, szemében könnyek: Lenin ellene szegült minden orvosi parancsnak, elindult a Kremlbe, bármelyik percben itt lehet. Semmi kétség: ez a nő az a titkárnő, s tudja — éppúgy, mint a néző —, Lenin utójára jön most hivatalába, küszöbön a végső pillanat.

Kaljagin a korabeli Lenin-ábrázolások pontos mása a színpadon: azt a ruhát viseli, amire Leninéként emlékezünk, azokat a pózokat tartja ki, amelyek a történelemkönyvek képeiről ismerősek, s mondataiban felismerni hajdani kötelező olvasmányainkat. Meglehetősen gyakori megoldású keretes mű bontakozik ki: a megtört Lenin búcsút vesz dolgozószobájától, s közben felidézi a múltat. Az idősík változását térbeli mozgással jelképezi: a szoba falai szétről-

nek és eltűnnek a látható színpadról.

A magyar néző, nem lévén kellően járatos a bolsevik párt történetében és Lenin életének részleteiben, elég bizonytalanul tudja követni a különböző idősíkok, helyszínek történéseit. A darab kvázi dokumentarista részeiben néhány esemény keresztmetszete azonosítható: egy, a breszli-tovszkói békeszerződést megelőző KB-ülés vitája, a munkás-paraszt szövetségről való vita a párt 1921-es X. kongresszusán, Csicserin külügyi népbiztos sajtókonferenciája az 1922-ben Genovában tartott nemzetközi gazdasági újjaépítési tanácskozáson és különböző testületi viták a beszállításról, a NEP-ről, a munkaversenyéről, a grúz separatizmusról, a nemzetiségi kérdésről, a szakszervezetekről, a pártról, a hatalomról, a népről, a kultúra terjesztéséről. A színlap Leninen kívül egyetlen szerepet sem azonosít, ezekben a jelenetekben azonban felismerhetők Trockij, Sverdlov, Buharin, Sztálin is. Más eseményeket teatrális monstrum-jelenetek látatnak: a Lenin 50. születésnapjára rendezett ünnepséget, a polgárháborút, a kronstadti lázadást, a nép aggodásait a Lenin elleni merénylet után stb. Egy mással szembe mozgó forgókön lassított mozgással, némajátékokkal, pátoszos életképekkel, monumentális élő tablókkel oldják meg a tömegjeleneteket. Egy határozottan érzelmes szála is van az előadásnak, amely Lenin emberi tulajdonságait hivatott felidézni, Lenin elhárítja az ünnepelt születésnapján, irodalomról beszélget egy parasztemberrel, nehéz szívvel lövet a

kronstadti lázadók közé, dicseri a titkárnők eleganciáját, titkolja rosszulletei fájdalomát, autogramos fényképet ad egy külföldi tisztelőjének, tudni akarja pontosan, mennyi ideje van még, hogy búcsút vegyen az élettől...

„Az egyetlen, ami még megvígasztal, hogy mi elmegyünk, de a forradalom tovább él...” — mondja a színpadi Lenin — és pontosan tudható: egyáltalán nem mindegy számára a jövő mikéntéje. Ezt, a forradalom és az ország sorsáért aggodó Lenint rajzolja meg leg-hitelesebben az előadás: Ott áll a forradalmár, immár újra a színpadi jelenben, kezében a Levél a kongresszushoz. (Töredéki sejtenek fel bennünk: „... Sztálin elvtárs amióta főtítkárr lett mérhetően hatalmasat összpontosított kezében, és nem vagyok biztos, hogy elég körültekintően tud majd élni ezzel a hatalommal... Gondolkozzanak Sztálin áthelyezésének módján, és jelöljenek ki erre a helyre másvalakit, akinek minden egyébtől eltekintve csak egy előnye van Sztálin elvtárral szemben, nevezetesen az, hogy türelmebb, lojálisabb, udvariasabb és figyelmebb az elvtársakkal, kevésbé szeszélyes stb. Ez a körülmény talán jelentéktelen csekélységnek látszik, de ez nem csekélység, vagy ha igen, olyan csekélység, amely döntő jelentőségűvé válhat...”)

M. G.

Értékelés a Közgazdasárról

Az egyetemi pártszervezet agitációs és propaganda bizottsága szeptemberben napirendre tűzte a lapunk múlt munkájáról írt beszámolót, valamint az ez évi laptervjavaslatot.

Első hozzászólóként **Bikics István** (technológia tanszék) elmondta, hogy lapunk a színvonalasabb egyetemi lapok közé tartozik, de számon kérte a még nagyobb pártosságot, a párt irányvonalához való erőteljesebb alkalmazkodást. **Hrubos Ildikó** (szociológia tanszék) a kulturális rovatot színesnek, érdekesnek találja, szemben az unalmas mozgalmi, szervezeti tájékoztatókkal. „A portré emberközelibb teszik a lapot, azonban szakmai cikkekből is elkelne még több” — mondta. **Kiss Arthur** (filozófia tanszék) figyelmet fordított az újságírói feladatra, a több oldalú ábrázolás és az információ hitelessége ellenőrzésének szükségességére. Javaslatakat tett a felszabadulás 40. évfordulójára tervezett cikksorozat riportalanaira. **Gondi József** (filozófia tanszék) eleven, önálló arculatú lapnak tartja többet. „A túlzott önállóságra való törekvés időnként felveti a Közgazdaság hovatartozásának kérdését” — mondta, bár „igen nehéz ösz-

szegyeztetni a színes politikai palettát és a pártosság kritériumait”. Údvözölte, hogy a lap a radikális reformpártiság útjáról szerinte a mérsékelt hangnemhez tért vissza.

Poller Imre (tudományos szocializmus tanszék) szerint „ember legyen a talpán, aki a mai irányvonalak között eligazodik”. A lap érdemelt tulajdonítja, hogy a diákok

szemével szemléli a világot. Szerinte a legnagyobb lehetőség a nézetek ütköztetésében és közöttük a harmónia megteremtésében van. **Kollarik Amália** dékán a újság érdemei közé sorolta korrektségét. „A rekonstrukció nemcsak az épületet, de az emberek közötti kapcsolatokat is szétzilálja, így az újság ennek csökkentésére kell hogy törekedjen.” **Gyenge Zoltán** (a párt- agit-prop. titkára) kritikussabb beszámolóra számított. Helyesen tartja a sokirányú megközelítést, de még helyesebbnek vélne egy-egy problémás cikk tartalmi kritikáját. **Sándor Péter** (tudományos szocializmus tanszék) a laptervbe javasolta a párt központi bizottsága közeli ifjúságpolitika határozata és annak alternatíváinak sokoldalú elemzését.

Szarvas László, a párt- agit-prop. titkára összefoglalásul kiemelte, hogy a lapot a hallgatók, oktatók és dolgozók magukénak vallják. A lap betölti hivatását, jelentős változatra nincs szükség. Foglalkozzon többet a tanár—diák viszonyról, írjon a hallgatói közéletéről és a sportról többet. Jó ez a sokszínűség, a lap tartsa meg pluralitását — foglalta össze a vitát.

M.

Cseh Tamás és Csengery Dénes a Rajk-kollégiumban

Tanárszakosok!

Tanulmányi pályázatot hirdetünk az I-III. évfolyam számára. A pályázó felhasználhatja pedagógiai tanulmányai során készített munkáit, vizsgálatait, valamint a tantervben hozzáférhető pedagógiai-pszichológiai anyagokat is.

Határidő: 1985. február 28. TDK pályázatot hirdetünk a II-IV. évfolyam számára.

A téma választásában és feldolgozásában a tanszék valamennyi oktatója segítséget ad, önálló TDK-köri munkát is szervezünk.

Javasoljuk:
- Neveléstudományi forrásfeldolgozását

- Neveléstudományi tanulmány készítését

- Empirikus vizsgálatokat a pedagógia gyakorlatból.

Határidő: 1985. március 25. Részletesebb témajavaslat és egyéb információ a tanszék hirdetőtáblán olvasható.

Pedagógia tanszék

Javasolt témák:

- A pedagógus személyisége és a pedagógiai tevékenység vizsgálatának egyes kérdései

- A nevelési-oktatási folyamat egy kiválasztott kérdéskörének vizsgálata

- Felszabadulásunk 40. évfordulójához kapcsolódó tanulmány.

Sportolási lehetőségek vizen, úton, hegyekben

A Műszaki Egyetem KISZ-bizottsága lehetőséget biztosít egyetemistáink részére

evezésre

az ELTE vízi telepén a soroksári Dunán. Jelentkezéskor 150 Ft-ot kell befizetni, amely összegért 5 alkalommal oktatót biztosítanak, és további 5 alkalommal hajót adnak. Akik megkedvelik az evezést, ezután beléphetnek a Műszaki Egyetem természetjáró szakosztályába, és rendszeres vízi túrázók lehetnek. Jelentkezés a Műszaki Egyetem KISZ-bizottságán. (Központi épület 51.)

Az ECONOMIX

sítanfolyamot

szervez a Magas-Tátrában (Sliezsky Dom). A túra időpontja: 1984. december 26-tól 1985. január 2-ig. A szervezők nemcsak a hallgatók je-

lentkezését várják. Részletes tudnivalók (utazás, szállás, étkezés, költségek) a testnevelési tanszék hirdető tábláján! Jelentkezés: a testnevelési tanszék október 31-ig.

A testnevelési tanszék kerékpártúrák megszervezését tervezi. Az elképzelések szerint a rendelkezésre álló pénzügyi összegből

kerékpárokat

és egyéb kellékeket vásárolnának, így a túrák technikai háttere biztosítva lenne. Az akció beindulásának egyetlen feltétele a hallgatók aktivitása, nevezetesen, hogy van-e érdeklődés a dolog iránt. Ha van, akkor ezt jelezzék is! A testnevelési tanszék várja észrevételeit, javaslatait, ötleteit. Orosz Ferenc tanárurat keressék, lehetőleg még szeptemberben vagy októberben.

Kun István

Apró-cseprő

Ez az év egyszerű, egyszerűbb és egyáltalán nem valami egyszerű meglepetéseket hozott az egyetemem.

Az első és egyszerű látvány az volt, amikor felfedezték, hogy a termekben és a menzán a régen levert mennyezet helyett vadonatúj vakolat és festés virít. De hogy mégse legyen minden tökéletes — pl. a 304-ben — a fűtőtesttel láthatóan semmi sem történt, pont olyan visszataszítóan rozsdás, mint volt, és valószínűleg ugyanúgy fog folyni is. (Az már csak zárójelben merem megjegyezni, hogy mi lesz, ha az ebédlő plafonja idén sem bírja jobban a megrázkódtatásokat, mint tavaly, és esetleg újfent beleomlik a levesünkbe?)

Az is feltűnő volt, hogy a korábbi gyakorlattal ellentétben az előadókban és egyes termekben krétát csak nyomokban találtunk, táblatörő rongynak viszont színet sem láttuk. És hogy a hangosítók hova lettek időnként, az végképp rejtélyes. Igazán kár, hogy pont mostanában hangoztatják annyit a szemléte-

tés jelentőségét, kréta híján sajnos reménytelen hozzájutni. (Hacsak nem tér át minden előadó az írásvezető használatára. Ki lehetne számolni mennyi kréta és rongy lenne így megtakarítható.)

És még egy észrevétel, bár ez egyáltalán nem új. Vajon miért nem lehet a Kinizsi utcai oktatási épület teremt tanítási órán kívül használni? A Dimitrov téri épület túlszűfolt, zajos és sötét, a könyvtárban csendnek kell lennie; akkor vajon hol töltse a diákság az idejét a zseniálisan megalkotott órarend szerinti szünetekben, azaz kb. 1,5-3 óra hosszat? Igaz ugyan, hogy két remek lehetőség kínálkozik magától is: vagy elmegy az ember italozni, vagy az utcán lóg. De alig hiszem, hogy ez igazán jó megoldás lenne.

Anyit azért hozzá kell tenni a másik oldalról is, hogy akkor viszont tiszteletben kéne tartani a „Tilos a dohányzás” feliratokat a termekben. Lehet, hogy tényleg kettőn áll a vásár, de akkor minél előbb bonyolítják le, annál jobb.

Sz. A.

Mi van a képeslap másik oldalán?

Múlt héten szombat délelőtt összejutottam egy évfolyamtársammal az Astoriánál! Egy fekete villanydróttal átkötözött diplomatacskát cipelt. Erdéklődéseimre elmondta, hogy ezzel próbál segíteni időnként igencsak szűkös anyagi helyzetén. Egy ismerőse szervezte, kapott árusítási engedélyt, és a megállapodás szerint a forgalom 10%-a az övé. Nem egy stabil és megbízható pénzkereseti forrás, mert erősen szezonális jellegű és függ az időjárástól is. Nyáron, ha jó idő van, egy közepes napon 2-3 ezer Ft forgalma van. Ilyenkor összesen már csak hétvégén érdemes kiemenni, ha az idő is olyan.

Közben kiértünk és kipakoltuk az árut. Rengeteg volt a külföldi. Egyikük, aki héberül beszélt társával — ezt barátom állapította meg — egy képeslap-sorozatot szeretett volna vásárolni, de nem volt annyi forintja. Mutatta is a pénztárcáját. Forint az tényleg nem volt benne, mert tömbe volt dollárral... Mi meg egymásra néztünk és nyeltünk nagyokat...

Nem hoztam szerencsét barátomnak. Két és fél óra leforgása alatt talán 150 Ft forgalma volt csak. Úgy döntöttünk, nem vesztegetjük tovább az időnket és elmegyünk haza. Visszafelé azon gondolkodtam: ha ebből kell megélnie évfolyamtársamnak, hát felkopik az álla. Valamiből viszont csak meg kéne élni...

(-nos)

Nem először hallom azt a riasztóan tárgyilagos statisztikai előrejelzést, hogy az ország népességének lélekszáma az ezredfordulón, mintegy 350 000-re lesz kevesebb, mint jelenleg, hogy a 30 éven aluliak létszáma mintegy 650 000-re lesz kevesebb, a 60 éven felülieké pedig mintegy 200 000-re lesz több, mint 1980-ban. Ennél talán még elkeserítőbb, hogy a népességstruktúra ilyen alakulása a fiatalok részarányának további csökkenését vetíti előre. Ez egyben azt is jelentheti, hogy a népesség között ki-

Nullától harmincig

sebb arányban élő fiatalok társadalmi megbecsülése, „értéke” növekszik, „felértékelődik”. Ez a látszólag pozitív jelenség azonban igen sok ellentmondást hordoz magában. A visszás helyzet ugyan- is csak az egyik megjelenési formája annak az átalakuló- változó mozgásnak, ami a magyar társadalom utóbbi évtizedeit jellemzi. Nyilvánvaló, hogy a fiatalok társadal-

rendszer- elemzése ezúttal sem okozott csalódást: „... a szocialista társadalom leglényegibb természetét sem tudja kibontakoztatni akkor, ha az értéktelődés nem kerül előbb-utóbb hozzáteljesítés szinkrononba a progresszió egyéb folyamataival, legalább megközelítően. (...) A deklaráltság és a gyakorlat között kínzó aszimmetriákat élnek át azok a fiatalok, akik hatni engedik magukra az eszményeket is, a valóságot is, és fel merik vállalni annak a kockázatát, hogy végrehajtsák tudatukban a konfrontációt.”

A második, az adatok halmazát miatt nehezebben követhető fejezet elsősorban statisztikai tények elemzése alapján beszél a demográfiai folyamatokról, a fiatalok anyagi-jövedelmi és lakáshelyzetéről, a korosztály életmódjáról, valamint az egészségi állapot és a társadalmi tényezők, a fizikai és mentális egészségre gyakorolt hatásáról. Hadd másoljam ide a két legfigyelemre méltóbb adatot! 1982-ben a 20-29 éves meghalt férfiak 28, a nők 20 százalékánál szerepelt a halálhozasi ok rovataban: öngyilkosság. A sorkötelesek több mint egyötöde egészségi okok miatt alkalmatlan vagy csak korlátozással alkalmas katonai szolgálatra (ami ugye, nem elsősorban honvédelmi szempontok miatt aggasztó). A fejezetben szó esik még a fiatalok politikai szocializációjáról. Boros László és Kéri László írja: „... a szocializációs törekvések elsősorban arra irányulnak, hogy a nagypolitikáról legyen pontos képe az embernek, abban akarjon részt venni és eligazodni. Csakhogy az esetek többségében az ember a nagypolitikával mint hirrel, eseményekkel találkozik. A mindennapi élet perspektívájából nézve meglehetősen absztrakt módon jelenik meg a makroszintű politikai rendszer mozgása. (...) A munkahely-, iskola-, lakóhely-, kortárs csoportok létében keletkező konfliktusok feldolgozásában ritkán jelent segítséget a makroviszonyok értelmezésére kialakított kategóriarendszer.”

A harmadik fejezetet különösen annak ajánlanám, aki idő hiányában nem kívánja az egész kötetet átolvasni, a statisztikai táblázatokat átböngészni, hanem egy általános képet szeretne kapni a témáról. Andics Jenő, Gazsó Ferenc és Harcs István: „Az ifjúság önálló élet és pályakezdeményezésének főbb jellemzői, konfliktusai” című írása az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Bizottság felkérésére készült. Részre annak a kutatási főiránynak, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Koordinációs Bizottsága kezdet meg. A tanulmány fő erénye, hogy pontba szedett összegzést és következtetést ad gyakorlatilag a problémák egészéről, lehetővé téve egy konkrét munkaprogram készítését, távlatokban egy korszerűbb ifjúságpolitikai irányvonal kidolgozását.

A tanulmányok részben összegzik az elmúlt években már feltárt jelenségeket, részben új kérdéseket fogalmaznak meg, új megoldásokat keresnek meg felvázolni. A kötet, illetve a Társadalmi Szemle idei 7-8. számában az „Ifjúság és társadalom” rovatban megjelent — a magyar ifjúság rétegelemzését és az MSZMP KB illetékes osztályainak jelenlegi véleményét adó — tanulmány kiváló vi- taalap lehet az új ifjúságpolitikai célkitűzések és azok megvalósítása helyi módozatainak kimunkálásához. A vita már csak azért sem elhanyagolható, mert az említett elemzésekben felvetett problémákra a jövőre esedékes pártkongresszus nyilván választ kíván majd adni, mert-hogy választ kell adnia megannyi, a közelebbi és a távolabbi jövő felmerülő kérdéseire — amelyek logikusan, elválaszthatatlanok a mindenkori fiatalok éppen aktuális problémáitól. Ebből az is következik, hogy nem egyszerűen anyagi és intézményi változtatásokat kell hozni, hanem meg kell teremteni ezeknek a gondolkodnak a demokratikus, mindig frissiben való megoldhatóságát, azaz befolyást kell gyakorolni az ifjúsággal kapcsolatos közgondolkodásra is.

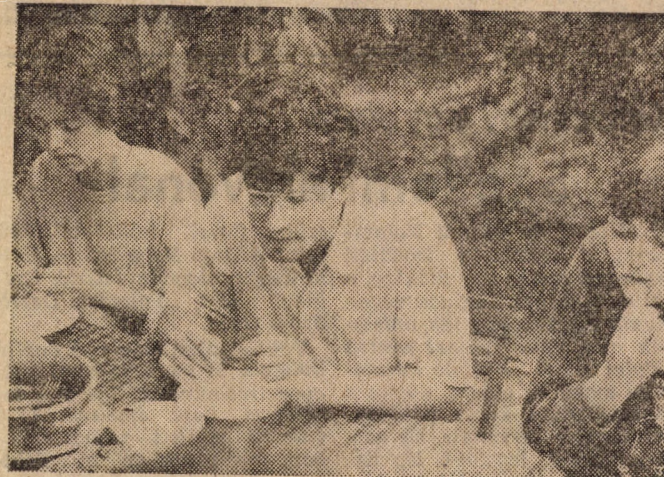
Akik tehát a kötet elolvasására vállalkoznak, azok három tematikus fejezetet találhatnak. Az első az ifjúság társadalomban elfoglalt szerepéről, a nemzedékváltás problémáival és az értékek változásával foglalkozik. Itt olvastam Gazsó Ferenc mély benyomást hagyó megfogalmazását: „... az ifjúság nagy tömegei a felnőtté válás folyamatának jelentős szakaszát olyan intézmény keretei között töltik el, amelyek működése gyakorlat nem kelti bennük a segítőkész támogatás benyomását.” Azaz nem egyszerűen felső-, sőt, nemcsak általában vett iskolai reform szükséges, hanem egy közvetlenebb, emberközelebbi és differenciáltabb intézményrendszer a fiatalok részére, az egész társadalomért. Ancsel Éva izgalmas érték-

Merényi Miklós

Eszem, csak eszem, csak eszem...

Bozso volt a kenyeres fiú

Mit ehetek még?

Az egész csak egy harapás

Zsófi a tányér fenekére néz

Ez már a második fogás

Hát így néznek ki a jóllakottak?

Párt-végrehajtóbizottsági ülés volt szeptember 24-én, amelyen 4 napirendi pontot tárgyaltak meg. Tájékoztató hangzott el a hazánk felszabadulásának 40. évfordulójára rendezendő tudományos ülésről. Az előkészületi állapotokról Borá Gyula tudományos rektorhelyettes tájékoztatta a vb tagjait. Majd Szuha Miklós általános rektorhelyettes beszámolt a tanév előkészítéséről és az egyetemi felvételi tapasztalatairól. Ezt követően a párt-vb megvitatta és jóváhagyta a Közgazdász egyetemi lap 1984-85-ös munkatervét. Végezetül az instruktorok értékelték a beszámoló taggyűlések tapasztalatait.

Pártbizottsági ülés

Október 4-én pártbizottsági ülés lesz délután 2 órakor a tanácsteremben. Napirenden szerepel az 1984-85-ös munkaterv jóváhagyása.

Rektori tanácsülés

Rektori tanácsülés volt szeptember 17-én. A tanács-tagok megvitatták a rektori és egyetemi tanács ez évi munkatervjavaslatát. A munkaterv végleges elfogadására egyetemi tanácsülésen kerül sor.

Új kutatócsoport

A természeti erőforrások komplex modellezése céljából új kutatócsoport alakul (4-5 fő részvételével) egyetemünkön, amely részt vesz az ENSZ természetvédelmi koordinációs kutatásában.

Ipari kari tanácsülés

Ipari kari tanácsülés lesz október 4-én, ahol megvitásra kerül a kari munkatervjavaslat és megtárgyalják a kari ifjúsági parlament előkészületeit.

Könyvesbolt

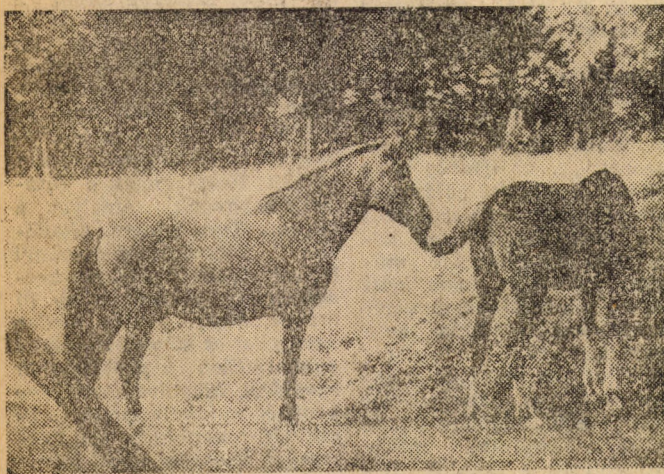
Még kapható a Medvetánc. A rossz sajtónyomás miatt képhibás Medvetánc ára 20 forint. Megjelent: Kardos Péter-Szatmári Tamás: Külföldi licenckék a magyar gazdaságban.

Utárvány

A félévenkénti s immár megszokott jegyzetvásárlási bosszúságaimat új színfolttal gazdagította egy néhány éve ajánlékba kapott, árválkódó könyvutárvány. Történt ugyanis, hogy a csoportos jegyzetvásárlás nagy zűrzavarában megpróbáltam „elpasszolni” 200 forintot érő kintsemet, ám legnagyobb meglepetésemre nem fogadták el a pecséttel is hitelesített papírost. „Kénytelen voltam” felhívni az Állami Könyvtérjesztő Vállalat központját, és az igen készséges és udvarias információ szerint könyvutárványomat minden ellenvetés nélkül, minden buda-pesti és vidéki könyvesboltban el kell fogadni. Most már komolyan reménykedve, és magabiztosan mentem vissza közkedvelt jegyzetboltunkba, s immáron másodszer tettem fel költői kérdésemet. A válasz megint csak negatív volt, megtoldva ezzel a kijelentéssel, hogy nem foglalkoznak az össze-vissza beérkező utárványok elszámolásával, s különben sem tudják, hogyan kell...

Nem mintha álmatlan éjszakáim lennének egyre rongyosodó könyvutárványom sorsa miatt, hiszen az ecseri piacon már 180-at is ígértek érte, no, de nem azért leszek közgazdász, hogy ilyen egyoldalú üzletbe bocsátkozzam. Így marad a remény, ... no és a könyvutárvány!

Marosi László

Lókoutaktus

Fotó: Sass Ákos

Zsubori Ervin

ŐSZ-SZONETT

anyánk szemére sárgát vet az alkony
levéltől burjánzik homlokudvara
eltékozolt nyári napjainkat rég
befalta az idő rozsdálló foga

kopottas sámlik ázottan a gangon
az eső újjcsontunk közé redvesül
üres öl ajtóit lapozza a szél
a sárban a halott ráncos május ül

a perc arcaira barázdákat és
a hajnalokkal álcázott vénülést
a szelidült léptű elmúlás-varázs

láncait levetheti az őszi lét
többé ügysem tudna elszaladni már
körtorgatva issza kihűlő levét

Kolozsvári egyetem

Szellemi arcvonal

...létezik és létezett Kolozsváron, a kitaposott irodalmi ösvények szélén egy diáklap, a hatvannyolcban Echinox néven induló kísérlet, egy lap, amelynek román meg német nyelvű oldalai közé ékelődő három-négy magyar oldala, abban a röplapszerűen kevés példányszámban is, teremtett, ha nem is szellemet, legalább légtörést, ha nem is nemzedéket, legalább szellemi arcvonalat, ha nem is mindig minőséget, legalább annak igényét: a kételkedő gondolkodás, a kísérletező, új formákat és hangokat kereső irodalmi szemlélet szándékát...

Igen, a Babes-Bolyai egyetem háromnyelvű lapjának magyar oldala megint egyszer szellemi arcvonalat teremtettek nálunk, ahol az arc is kevés. Légtörést teremtettek ott, ahol egy lélegzetvételnél tisztább levegő is érték. Kolozsváron, ahol a Korunk folyóirata ma is úgy áll az erkölcsi vártán, mint fél százada, az Echinox is szó szerint alkotó műhely tudott lenni. A jelentős részt az idő előtt elhunyt jeles filozófus, Bretter György tanítványi köréből álló egyetemista évfolyamok nem kisebb filozófus-esszéistákat hoztak magukkal, mint Tamás Gáspár Miklós, Molnár Gusztáv, Egged Péter, Tóth Károly, nem ki-

sebb fiatal írókat-költőket, mint Adonyi Nagy Mária, Balla Zsófia, Bogdán László, Cselenyi Béla, Palotás Dezső, Szócs Géza. Többségüket már első önálló kötetük is az egyetemes magyar írásművészet ígéretes tehetségei közé emelték. Az ő műveik mellett válogatásukban, fordításukban az Echinox hasábjain mutatkoztak be magyarul a szerencsés olvasónak a mai nyugat jelentős gondolkodói közül nem kevesen.

Ebből a gazdag archívumból, másfél évtized nem kis szellemi bátorságot mutató Echinox-termeséből szemelget a Kriterion kiadónál nemrég megjelent Babel tornyán című antológia. Veszteség az avatatlant olvasónak, hogy Tamás Gáspár Miklós, Bretter Zoltán, Körössi P. József és mások nevével az antológiában nem találkozhat, mert a szerkesztés lezárásakor már nem éltek Romániában. És ha még azt is tudja, hogy az eltelt pár hónap után a két feltüntetett szerkesztő, Beke Mihály András és Bréda Ferenc sem él ott ma már, nem meri hinni, hogy folytathatja a megfordított mondatot. Kolozsváron egy diáklap, egy szellemi arcvonal létezett, létezik...

B. Kiss Tamás

Balatoni románc

A lány a bójába kapaszkodott, és unottan pásztázta a vizet. A közelben gumimatracon sütkéreztek, néha nyugodt tempóval elúszott előtte valaki.

A fiú feje váratlanul bukkant fel mellette. Pillantásából érezte, hogy az már régóta nézte őt. Vonzotta ez a tekintet, s szemével követte az úszkáló fiút. Mikor az már harmadszor haladt el mellette, egymásra mosolyogtak.

Aztán a lány elengedte a bóját, és a part felé úszott. Érezte, hogy a másik követi. A sekélyebb vízbe érve megállt, és a haját igazgatta. A fiú nem messze tőle szintén megállt. Összefonódott a tekintetük. Egymás felé közelítve egyszerre indultak a part felé, a biztos találkozás tudatában mosolyogtak egymásra. Közeledtek, közeledtek, közeledtek...

Útjuk metszéspontján egy pillanatra megtorpantak, aztán szótlanul és külön haladtak tovább.

A lány egy fejjel magasabb rolt

Molnár Valéria

NÁLUNK JÁRT A KIRÁLY

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy szegedi lévén a nyáron láthattam az „István, a király” című rockoperát szabadtéri előadáson. A királydombi produkcióról lemaradtam, a film nem tett mély benyomást rám, s ösztönösen szölvén nem értettem a pesti nagy sikert. Tudtam, hogy a hely varázsa, a közvelein kapcsolatot a színpaddal sokat számít, de hogy ennyit, azt nem gondoltam volna. Nem vonom kétségbe azt a hatást, amit a rendezők Pesten értek el azzal, hogy a természetbe vitték az operát, de remélem, senki nem tart lokálpatriótának, ha a szegedi, eltérő helyszín pozitívumairól szólok.

Kezdjük mindjárt a legszembetűnőbbel, a Dómmal. Ilyen témájú darabnak ennél jobb helyet lehetetlen találni, a rendező ügyesen ki is használja az épületet. István a templom elején lévő Madonna-szoborhoz fordul, amikor fohászodik. S amire évtizedek óta nem volt példa; kinyitották a Dóm ha-

talmas, nézőtér felé eső kaput és onnan jött elő István udvara. A kapuk mögött nagyerejű reflektorokat állítottak fel, és így nemcsak énekelték a szent fényről, hanem valóban jelen volt az adott színben.

A finálé fergetes volt. A templom egyik tornyára teljes hosszában egy nemzetiszínű zászlót húztak fel. A másikról görögűt hullott alá. Mindenfelé petárdák puffogtak, a Dómon levő három keresztet fénycsóvák világították meg, a harangok szóltak, s az egyik torony teteje piros, a másik zöld füstben úszott.

A siker leirhatatlan, én még ilyen nem láttam Szegeden.

A Dóm tér akusztikája kitűnő — ez egyébként a szakmabeliek számára jól ismert —, s még a nézőtér legfelső, utolsó sorából is nagyszerűen lehet látni a színpadot.

Idén nagyon nehéz volt jegyet szerezni, de állítólag István tartós vendég lesz a szegedi fesztiválok.

Rákosi Katalin

István titkos imádója

Az 1984-es szegedi „István, a király” című előadásban Pap Vera játszotta Réka szerepét. A filmbeli és a királydombi szereplő, Kovács Ottília, családi örömeik elé néz, s így nem jöhett a fesztiválra.

— Mit szólt, amikor felkérték a szegedi 6 előadásra?

— Örültem neki, bár nem hálás dolog „átvenni” egy szerepet. De a darab nagyon tetszik, a közönség ragyogó.

— Volt már ehhez fogható nagy sikerben része?

— Igen, Olaszországban az Angi Vera vetítése után. Bár az István sikere átütőbb, számomra az Angi Vera kedvesebb, hiszen ott csak engem ünnepeltek.

— Mit érez az ember, ha ilyen nagy ovációval köszönti a közönség?

— Nos, a siker megfoghatatlan; rövid ideig tartó lebegés, ezalatt az ember semmire sem gondol. Ez a kellemes érzés azonban roppant kurta, mire visszaérünk az öltözőbe, már elővesznek napi gondjaink.

— Jó dolog szabadtéren játszani?

— Nem, én kifejezetten nem szeretem. Az arcjáték és a szem — ami számomra a legfontosabb — teljesen kiesik, ezt csak a testtel lehet bizonyos értelemben pótolni. De ez azt a színjátékot, amit én szeretek, nem pótolhatja.

— Tetszik a szerep? Talál

lelki rokonságot Rékával? Gondolok itt a pacifizmusra, a béktüzetésre.

— A szerep jó, tetszik nekem, s Réka egyes tulajdonságait magaménak érzem. Egyébként igyekeztem valamit változtatni rajta. Szerintem Réka plátói szerelemmel kötődik Istvánhoz, s ezt akkor lehet legjobban kifejezni, amikor Koppány holttestét kéri. Volt vita nézetem körül, de végül is rábízták a dolgot. Én pedig a szituációt shakespeare-inek érzem, Hamlet—Ophélie—Polonius tragédiájára emlékeztem.

— Kislány korától kezdve színésznő akart lenni, mint oly sokan?

— Nem, egyáltalán nem. Bohóc akartam lenni, de aztán azt meg sem próbáltam, a főiskolára pedig egyből felvettem, igaz első végén majdnem elváltam útjaink. Nem szerettem az etüdöket, azt, amikor nekem kellett kitalálni a jelenetet, a poémokat. Szerencsére másodiktól már inkább a színészre váró feladatokat tanultuk. Nem is volt később semmi baj.

— Tervei, újabb szerepei?

— Az első félévben újabb szerepem nincs, kettő megy tovább; a Parsang és a Szentivánéji álom.

— Van szerepálma?

— Nincs, csak jó és sok legyen.

R. K.

Corpus pantomim

Feketével egy vékony ívet

Egy kis szint rá

Es kész (Fotó: Sass Ákos)

A Marx Károly Közgazdasági dományi Egyetem lapja

Felolós szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093. Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. Felolós kiadó: TILL IMRE vezérigazgató

84-4842. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felolós vezető: CSUNDES ZOLTAN vezérigazgató